

Mit tilbud, som desværre ikke er blevet helt korrekt gengivet i dele af pressen, er, at jeg gerne vil stille Trafikministeriets ekspertise til rådighed for nærmere at analysere konsekvenserne, som kan blive ret dramatiske for de eksisterende lufthavne, der vil blive berørt af en eventuel beslutning af den karakter, men det forudsætter selvfølgelig, at de er interesseret i det. Det er altså et tilbud, som primært retter sig mod de eksisterende lufthavne, hvis de er interesseret i det i samarbejde. Det er tidligere mere præcist refereret i Børsen, hvor man har kunnet læse det direkte citat på dette område.

Skulle der opstå en lignende situation et andet sted i landet med tilsvarende mere overordnede problemstillinger og konsekvenser, vil jeg selvfølgelig på samme måde være positiv over for at medvirke til at analysere fremtidsvilkårene inden for et givet trafikalt område, men jeg vil godt understrege, at det generelt ikke er min opfattelse, at vi har for få lufthavne i Danmark, heller ikke i Jylland, og jeg vil også godt understrege, at en ansøgning om en ny lufthavn i Østjylland og alle andre steder i Danmark skal vurderes og godkendes i medfør af miljølovgivningen og luftfartsloven. Mit tilbud ændrer ikke ved de krav, der er fastsat i disse love.

Kristian Jensen (V):

For god ordens skyld vil jeg gerne spørge, om ministeren er enig med mig i, at etablering og drift af lufthavne som udgangspunkt er et privat anliggende uden statsstøtte, herunder også betaling af udviklings- og oprettelsesomkostninger.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg har som århusianer naturligvis fulgt ministerens besvarelse med stor interesse, og jeg vil godt høre, om jeg har forstået det rigtigt: at der ingen opmuntring overhovedet ligger fra regeringens side i forhold til de kræfter, der arbejder på at få en ny lufthavn tæt ved Århus, snarere tværtimod, synes jeg at kunne høre af ministerens besvarelse. Hvis jeg har hørt rigtigt, er jeg godt tilfreds, for det vil jo bl.a. ud fra miljømæssige årsager være en helt forfejlet disposition, hvis man begyndte at bruge milliarder af kroner på at bygge en ny lufthavn ved Århus.

Trafikministeren (Sonja Mikkelsen):

Jeg er enig med hr. Kristian Jensen i, at lufthavne i Danmark er private foretagender, og det vil

der i givet fald også være tale om, hvis man bygger en ny lufthavn. Det eneste, man her skal være opmærksom på, er, at det næppe bliver uden omkostninger for samfundet, hvis man beslutter sig for en ny lufthavn, dels fordi det får konsekvenser for de nuværende lufthavne, og dels fordi der skal en infrastrukturforsyning til en sådan ny lufthavn, så derfor er der selvfølgelig nogle konsekvenser, som skal analyseres også i forhold til det offentlige bidrag i en sådan sammenhæng.

Jeg kan til hr. Keld Albrechtsen sige, at der ligger hverken en opmuntring eller det modsatte. Jeg forholder mig afventende og ser, hvilken beslutning der bliver truffet i Østjylland, og derudfra vil jeg så se, om der er behov for, at regeringen tager initiativer af hensyn til at sikre, at der trafikmæssigt fortsat er en god forsyning i det jyske på samme måde som i resten af landet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 2:

Forespørgsel til økonomiministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om Danmarks forhold til euroen, Euro-X-Rådet og ordningen med en fælles valuta?«

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL). (Forespørgslen anmeldt 27/3 98. Fremme af forespørgslen 2/4 98).

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til i morgen.

Begrundelse

Keld Albrechtsen (EL):

Alt i dag tyder desværre på, at de endelige beslutninger om at indføre euroen pr. 1. januar 1999 vil blive truffet på et ØMU-topmøde den 2. maj i EU. Dette vil ske, selv om de lande, der skal deltage i euroen, i virkeligheden er rygende uenige om hele projektet og der er en oplagt risiko for, at euroen bliver en ustabil valuta. Derfor stiller den tyske regering nu krav om

yderligere stramninger af den såkaldte stabilitetspagt, så det bliver endnu vanskeligere at gøre noget ved de store problemer med arbejdsløshed i mange af de europæiske lande.

Så vidt jeg har forstået på pressen i dag, har ministeren tilsluttet sig disse skærpede tyske krav, som blev drøftet på et økonomiminister-møde i går. Det vil jeg vende tilbage til senere, og jeg håber, at ministeren også vil redegøre for det i sin besvarelse.

Forberedelsen af den fælles mønt har allerede i en række EU-lande kostet dyrt i form af øget arbejdsløshed, og hvis og når euroen gennemføres den 1. januar 1999, vil lande som f.eks. Frankrig, Italien og Belgien komme i en fortvivlet situation, fordi de på den ene side er nødt til at gøre noget ved arbejdsløsheden, men det kan de på den anden side ikke, fordi de skal skære ned på grund af euroen. Det hænger ikke sammen, og det vil kaste disse lande ind i en ond cirkel med nedadgående økonomi.

Euroen er et dybt udemokratisk skrivebordsprojekt, der bygger på en forældet økonomisk teori, som slet ikke passer til den situation, vi desværre har i dag, hvor arbejdsløsheden er det helt afgørende problem i EU-landene. Euroen vil blive en møllesten om halsen på de regeringer, der kæmper med voksende arbejdsløshedsproblemer, og som i forvejen er hårdt trængt. Derfor bør Danmark efter Enhedslistens opfattelse holde sig på så stor afstand som muligt fra dette risikable eksperiment, og det er derfor, vi ønsker denne debat i dag med ministeren.

Den danske befolkning har jo besluttet, at vi ikke deltager i den fælles mønt. Alligevel vil regeringen gerne med i det såkaldte Euro-X-Råds møder, og regeringen planlægger nu at indgå en snæver aftale mellem Danmark og den ny EU-centralbank i Frankfurt. Efter Enhedslistens opfattelse er det ikke en fordel for Danmark at indgå en sådan aftale, og England og Sverige ønsker det jo heller ikke; de vil ikke have en sådan aftale.

En snæver aftale vil reelt forpligte Danmark til at følge centralbankens beslutninger. Dermed undermineres den danske undtagelse, og der er reelt tale om et første skridt ind i den fælles mønt. Derfor strider en sådan aftale efter Enhedslistens opfattelse imod resultatet af folkeafstemningen den 18. maj 1993.

Besvarelse

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg vil gerne takke Enhedslisten for forespørgslen, fordi jeg synes, det er vigtigt – og det tror jeg måske er et af de få synspunkter, hvor der er enighed mellem Enhedslisten og mig – at vi også i Folketinget løbende diskuterer det arbejde, der foregår i EU, selvfølgelig også på det område, som betegnes ØMU'en.

Den første weekend i maj i år vil det blive besluttet, hvilke lande der skal deltage ved iværksættelsen af tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union fra 1. januar 1999. Det betyder, at en række EU-lande får en fælles valuta, der kaldes euro. Desuden får landene fælles penge- og valutapolitik.

EU-Kommissionen og EMI, Det Europæiske Monetære Institut – det er nationalbankcheferne i EU – har udarbejdet to beretninger. De blev udsendt den 25. marts, og de beskriver, om EU-landene opfylder betingelserne for at deltage i den fælles valuta, euroen. Om Danmark og England hedder det, at de to lande allerede har meddelt, at de ikke deltager i den fælles valuta fra den 1. januar 1999.

De andre lande kan kun deltage i euroen, hvis deres nationale centralbanker er gjort uafhængige, og hvis landene opfylder de fire såkaldte ØMU-kriterier, nemlig kravet om lav inflation, lave renter, sunde offentlige finanser og deltagelse i mindst to år uden devalueringer i det europæiske valutamarbejde.

Det er Kommissionens og EMI's vurdering, at 11 lande opfylder alle disse kriterier for deltagelse. Det er Tyskland, Frankrig, Italien, Holland, Belgien, Luxemburg, Irland, Østrig, Finland, Spanien og Portugal. Derfor har Kommissionen indstillet til det ministerråd, der hedder Økofinrådet, at disse lande deltager i ØMU'en og får fælles valuta fra den 1. januar 1999.

Økofinrådet behandler denne indstilling den 1. maj, herefter skal Europa-Parlamentet høres, og den endelige formelle udvælgelse af euro-landene foretages den 2. maj, som hr. Keld Albrechtsen sagde i sin indledning, af EU's stats- og regeringschefer på et rådsmøde. Det er ikke et topmøde i traditionel form.

Når den endelige beslutning foreligger den 2. maj, vil eurolandene offentliggøre de omregningskurser, der vil være gældende mellem deres valutaer fra den 1. januar 1999. Fra denne dag vil der være et fastfrosset ombytningsforhold, som vi kalder det. Det betyder, at kurser-

ne mellem eurolandenes nationale valutaer ikke kan svinge mere, men vi skal bare huske hele tiden, at den fysiske valuta – selve euroen – vil først være til stede, så vi kan have den i hånden, den 1. januar 2002.

Eurolandene i Økofinrådet vil samtidig med hele denne proces om beslutningerne indstille de personer, der skal udgøre direktionen for Den Europæiske Centralbank, ECB, og eurolandenes regeringer vil i løbet af maj/juni måned formelt udpege direktionen. Det vil ske efter høring af Europa-Parlamentet og det Europæiske Monetære Institut, EMI, og herefter vil ECB og det, der hedder det europæiske system af centralbanker være oprettet, og EMI vil blive nedlagt.

Et af de overordnede mål i EU-samarbejdet er at fremme en bæredygtig vækst med høj beskæftigelse. Beskæftigelsesambitionerne er store i EU, og eurolandene ser ØMU'en som et centralt instrument, et middel til at opnå nogle mål med. ØMU'en skal hjælpe til at skabe en bedre økonomisk politik og dermed medvirke til at opnå de mål, som jeg nævnte lige før, dvs. en bedre økonomisk udvikling og en bedre beskæftigelse.

Erfaringerne siden 1970'erne har vist, at en uhensigtsmæssig sammensætning af den økonomiske politik har haft store negative indflydelser, især på beskæftigelsen. Vi har set høj inflation, høje renter, store underskud, voksende gæld og stor arbejdsløshed, og det er der ikke nogen lande i EU der ønsker at gentage.

ØMU'en går ud på at tilvejebringe spilleregler for en bedre økonomisk politik og en bedre samordning, så man trækker på samme hammel og ikke modarbejder hinanden. Målet er netop at undgå tidligere tiders manglende balancer, f.eks. med en for stram pengepolitik og en deraf følgende for høj rente og en for lempelig finanspolitik. Dette sker også for at undgå, at EU-landene »eksporterer« deres problemer, f.eks. ledighed, til andre lande ved at devaluere deres egen valuta, som vi jo selv har oplevet og haft erfaringer med, når f.eks. Sverige har devalueret den svenske krone.

Alle de kommende eurolande vil være med i den fælles pengepolitik, og de enkelte eurolande har fortsat ansvaret for deres egen finans- og strukturpolitik. Derfor får finanspolitikken en vigtigere rolle at spille som et middel til at stabilisere udviklingen i eurolandene.

Danmark er som alle EU-landene fra starten af tredje fase forpligtet til at undgå det, der kal-

des uforholdsmæssig store budgetunderskud. Hvis eurolandene ikke overholder den forpligtelse, kan de pålægges sanktioner, dvs. bøder; men det kan ikke ske over for de lande, der ikke er med i euroen, f.eks. Danmark.

Danmark deltager ligesom alle andre EU-lande også i det, vi har kaldt stabilitets- og vækstpagten. Den betyder konkret, at alle skal fastsætte et mellemfristet budgetmål, som det hedder, for de samlede offentlige finanser. Målet skal indebære, at landene har overskud eller er tæt på balance på mellemlang sigt, dvs. hen over 4-5 år. Det har Danmark i øvrigt gjort helt frivilligt allerede fra det første danske konvergensprogram fra marts 1994, fordi vi synes, det er sundt fornuft.

Hr. Keld Albrechtsen taler om, at Tyskland stiller skærpede krav om den økonomiske politik i forbindelse med den diskussion, der pågår lige nu om en konklusionstekst, der skal fremlægges til beslutning en weekend i maj. Den tekst er under forhandling, og den er ikke færdig; men i det, jeg så i går i Luxembourg, er der ikke tale om nogen nye økonomiske krav, men om en opsummering af de krav, vi allerede kender, og et forslag om, at eurolandene fremlægger deres stabilitetsprogrammer – det var det, der tidligere hed konvergensprogrammer – allerede i slutningen af dette år og ikke venter med det til næste år.

Vi har i Danmark ført det, vi kalder en stabilitetsorienteret økonomisk politik i en hel del år, og det har bidraget til, at Danmark i dag har stigende beskæftigelse, offentligt overskud, lav inflation, lav rente, stabil valutakurs og stabil vækst. Det er også baggrunden for, at regeringen er tilfreds med det nye valutasamarbejde, som hedder ERM 2. Det er beregnet for landene uden for euroen, og det skal gælde fra den 1. januar 1999.

Det er regeringens mål at fortsætte den fastkurspolitik, der har været grundlaget for den gode økonomiske udvikling i Danmark og den højere beskæftigelse, og derfor er det også regeringens mål at knytte kronen tæt til euroen, ligesom kronen i dag er knyttet tæt til D-Marken. Vores strategi vil derfor ikke ændres, når de andre lande overgår til euroen. Den økonomiske politik, som Danmark fører i dag, vil også være den, vi fører efter den 1. januar 1999.

Den danske politik skal være mere ambitiøs end politikken i landene i euro-området af hensyn til troværdigheden af fastkurspolitikken i Danmark og det finanspolitiske råderum, dvs.

det offentlige overskud. Det er nemlig nødvendigt for at signalere til det internationale forum, at Danmark ikke står uden for euroen, fordi vi ikke vil føre den type økonomisk politik, som eurolandene gør, men fordi vi selv har besluttet at stå udenfor. På den måde håber regeringen, at vi kan nedbringe den forskel, der efter al sandsynlighed vil være mellem den danske rente og eurolandenes renter.

Jeg vil gerne kort skitsere hovedprincipperne i det nye valutasamarbejde, som Danmark ventes at deltage i fra den 1. januar. Hensigten er at sikre stabile valutakurser i EU, fordi det vil fremme en stabil økonomisk udvikling, og euroen, den nye fælles valuta, vil være centrum i samarbejdet – altså ankervaluta, som vi kalder det – på samme måde, som D-Marken er i dag. Der vil være et standardudsvingsbånd på plus/minus 15 pct. over for euroen, og hvert land kan herudover aftale et snævrere udsvingsbånd med den kommende europæiske centralbank. Vi har tidligere haft et snævert udsvingsbånd i det nuværende EMS-valutasamarbejde på plus/minus 2¼ pct, og regeringen agter at forhandle om etablering af et snævert bånd mellem euroen og kronen. Det vil formentlig ske i løbet af efteråret.

Danmark skal som bekendt ikke være med i euroen, og derfor følger regeringen nøje, hvorledes den fælles valuta vil påvirke Danmark. F.eks. udgav Økonomiministeriet den 30. marts 1998 en rapport, som hedder »Danmark uden for euroen«. Rapporten tager udgangspunkt i den kendsgerning, at euroen bliver en realitet den 1. januar 1999, og den baserer sig på den næsten enige internationale vurdering, at euroområdet bliver et stabilt valutaområde. Det bygger bl.a. på, at vi kan se, at den nuværende lave rente og de stabile valutaforhold i landene er markant, og det gælder især i de lande, man forventer vil blive de kommende eurolande. Det ville ikke være tilfældet, hvis vurderingen var, at det ville blive et meget ustabil område; men det forudsætter selvfølgelig, at eurolandene lever op til de tidligere nævnte ØMU-kriterier og til stabilitets- og vækstpagten. Det har landene forpligtet sig til.

Rapporten peger på, at euroen giver Danmark både fordele og ulemper. Euroen ses på den ene side som en fordel for Danmark og andre lande, og det skyldes, at valutausikkerheden fjernes, at der ikke er vekselomkostninger i euroområdet, og at den fælles valuta vil øge prisgennemsigtigheden i det indre marked og

dermed konkurrencen. Det betyder formentlig også, at priserne bliver lavere. Denne effekt vil jo præge det indre marked, hvor Danmark vil få 50 pct. af vores udenrigshandel med de 11 forventede eurolande, og derfor får vi fordel af det. Men fordelene vil formentlig være større for eurolandene end for Danmark.

Der vil også være nogle økonomiske ulemper. Vi vurderer f.eks., at Danmark vil få en merrente i forhold til eurolandene. Det er selvfølgelig meget usikkert at foretage en vurdering af det, men i dag er merrenten for Danmark i størrelsesordenen 0,25 pct. Samtidig afhænger det selvfølgelig også af, om der er en stabil økonomisk udvikling i euroområdet, som vi forventer, der vil være. Vi kan se, at det bliver meget svært at fjerne den merrente, Danmark har. Selv om den danske økonomi er bedre end f.eks. den italienske, ligger Danmarks merrente i dag lidt over den italienske.

Jeg har tidligere understreget, at hvis eurolandene etablerer et uformelt forum – det, der bliver kaldt Euro-X-Rådet – er der risiko for, at der skabes politiske inderkredse i EU. Det er på den baggrund min vurdering, at ikkeeurolandenes politiske indflydelse og dermed gennemslagskraft på den økonomiske politik kan blive mindre; dette gælder også for de danske synspunkter. Men det er klart, at Danmark vil forsætte bestræbelserne på at gøre sin indflydelse gældende på alle områder af det økonomisk-politiske samarbejde i EU gennem samarbejdet i Ministerrådet.

Forhandling

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne takke ministeren for besvarelsen og gå over til det, som efter min opfattelse er kernepunktet i diskussionen, nemlig spørgsmålet om Danmarks forhold til denne euro.

Ministeren synes, det er rart – men vi andre synes ikke, det er rart – at den træder i kraft den 1. januar 1999. Man må nok se i øjnene, at det sker uanset alle de advarselslamper, der er tændt, og uanset alle de nationaløkonomiske eksperter, som har meldt sig i Danmark, i Tyskland og alle mulige andre steder og har prøvet at råbe politikerne op, inden det var for sent, og påpege alle de risikomomenter, der er forbundet med dette gigantiske eksperiment.

Jeg må sige, at jeg er noget imponeret over, at ministeren kan få sig selv til at sige, at det er en

næsten enig international vurdering, at der bliver tale om et stabilt valutaområde. Ministeren har åbenbart overhovedet ikke bemærket den kolossale diskussion, der foregår mellem økonomiske eksperter i landene, ikke mindst i Tyskland, hvor en lang række professorer og andre eksperter ligefrem har rettet appeller til regeringen om at tænke sig om en ekstra gang, inden man satte dette her i gang. Men den tyske regering har ikke ønsket at tænke sig om en ekstra gang, og den danske regering har beklageligvis bakket den tyske op.

Vi synes, at et af de allerstørste problemer med euroen er etableringen af denne centralbank, som gøres totalt uafhængig af det politiske system. Der er ingen folkevalgte, der får nogen som helst indflydelse på den politik, som egenmægtigt besluttes af en håndfuld direktører i et glashus nede i Frankfurt. Det betyder, at et stort område af den politiske magt flyttes ud af demokratiet og over til nogle embedsmænd, der ikke kan drages til ansvar for noget som helst over for nogen som helst.

Så kan man selvfølgelig sige, at vi har en undtagelse her i Danmark, idet vi har en beslutning om, at vi ikke deltager i den fælles mønt, og det vil sige, at vi så ikke bliver umiddelbart ramt af dette ny regime.

Men det gør vi jo altså alligevel, hvis det er sådan, at ministeren med et flertal i Folketinget bag sig virkelig agter at indgå denne aftale med euroen – og jeg kan se, at den socialdemokratiske ordfører nikker bekræftende – virkelig agter at indgå en aftale med eurolandene, med Centralbanken i Frankfurt, om et ganske snævert bånd, som den danske krone skal bindes til euroen inden for.

Vi må så rejse det spørgsmål, og det håber jeg ministeren vil besvare: Hvad bliver det for en håndfæstning, Danmark skal underskrive for at få en sådan aftale?

Min påstand er, at man naturligvis ikke kan få en sådan aftale, hvor euroen forpligter sig til at intervenere til fordel for kronen inden for et meget snævert bånd, jeg har hørt helt ned i nærheden af én procent. Jeg ved ikke, om det er rigtigt, men der tales jo nogle gange om et meget, meget snævert bånd.

Hvad vil betingelserne så være? Jeg kan ikke se, at betingelsen vil være andet, end at vi naturligvis skal rette os efter de beslutninger, Centralbanken træffer med virkning for de egentlige ØMU-lande. Dermed vil vi i realiteten være underlagt Centralbanken, som om vi var

et euroland, og dermed er den danske undtagelse i realiteten effektivt undermineret.

Det andet spørgsmål, som jeg godt vil stille ministeren, er så om dette med Euro-X'en. Der er jo tale om, at man i Euro-X'en begynder at diskutere ting, som retteligen hører hjemme i Ministerrådet. Jeg synes, det må være i strid med Traktaten, og det vil jeg godt bede ministeren redegøre lidt nærmere for, at man flytter kompetencen fra Ministerrådet og over i et selvbestaltet udvalg eller organ, man så har oprettet uden for EU, som man kalder Euro-X, og som jeg på det grundlag, der her foreligger, ikke mener det er forsvarligt at Danmark deltager i.

Jeg håber, vi kan få en lidt nærmere diskussion af det her, og når vi har rejst debatten, er det selvfølgelig, fordi vi mener, det i realiteten er så vidtgående beslutninger, som vil blive truffet i efteråret, at de fortjener en dybtgående offentlig debat. Det eneste, jeg faktisk kunne erklære mig et hundrede procent enig med ministeren i, er så ønsket om, at det her skal til åben debat og naturligvis, inden beslutningerne træffes.

Det er jeg så glad for, at vi kan få, og det er denne debat så begyndelsen til, og for at give vores bud på, hvordan konklusionen på den debat bør være, skal jeg fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget bekræfter, at Danmark ikke deltager i Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase og dermed heller ikke i den fælles mønt, euroen, opfordrer Folketinget regeringen til at meddele EU

- at Danmark ikke ønsker at indgå en aftale med Den europæiske Centralbank om et valutasamarbejde med et snævrere udsvingsbånd for Danmark,
- at Danmark kræver Maastrichttraktaten overholdt, således at anliggender af fælles interesse for alle EU-lande behandles i Ministerrådet og ikke i Euro-X-Rådet, samt
- at Danmark ikke deltager i møderne i Euro-X-Rådet.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 10)

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg vil gerne spørge hr. Keld Albrechtsen: Hvad bestemmer den danske rente i dag? Har jeg ikke ret i, at det er den tyske centralbank, der bestemmer den danske rente i dag?

Hvem bestemmer den hollandske rente i dag? Hvem bestemmer den belgiske rente i dag? Har jeg ikke ret i, at det er den tyske centralbank, der bestemmer dem?

Er det så ikke en forkert udlægning af advarslerne fra de tyske økonomer, når hr. Keld Albrechtsen siger, at deres ord kunne tages til indtægt for, at det er et problem for Danmark?

Er det ikke sådan, at Tyskland netop er det eneste land, der mister indflydelse, når vi laver ØMU'en? Er det ikke netop sådan, at de beslutninger, der i dag træffes af den tyske nationalbank, fremover skal træffes af alle de EU-lande, der er med i ØMU'ens 3. fase? Og er det ikke rigtigt, at den eneste måde, vi i Danmark får en chance for at påvirke vores eget renteniveau på, er ved engang at blive medlem af ØMU'ens 3. fase?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Et af problemerne i denne debat er jo, at det eneste, som egentlig er tilbage hos Venstre og i høj grad også hos ministeren af den økonomiske politik, er ønsket om at have den samme rente som i Tyskland.

Men der er jo mange andre ting i verden, der betinger et lands velfærd, end lige netop renten. Der er f.eks. også arbejdsløshedens størrelse.

Så spørger fru Charlotte Antonsen om Tysklands indflydelse. Jamen Tyskland har jo fået gennemført – og det var det, jeg spurgte ministeren om – at der nu ikke alene skal overholdes dette med 3 pct. underskud på statsbudgettet, nej, nu skal man i løbet af en kort årrække helt i balance, altså nul procents underskud og måske endda overskud.

Det er jo det samme som at slå alle franske bestræbelser på at forbedre beskæftigelsen i stykker. Det er jo det samme som at kaste de franske stemmer i armene på Front National. Der er altså andre ting i verden end renten, der betyder noget.

Jeg vil godt spørge fru Charlotte Antonsen: Hvis vi kommer i en situation med meget dårlige beskæftigelsesudsigter, en lavkonjunktur, er det så ikke vigtigere at sætte mere gang i beskæftigelsen end f.eks. at holde inflationen

nede på 1 eller 2 pct.? Kunne det så ikke være mere fornuftigt at acceptere en inflation på 5 eller 6 pct. om året og så til gengæld være i stand til at undgå en voldsom vækst i arbejdsløsheden?

Der er mange spørgsmål, som man slet ikke har gennemtænkt i det her projekt, og man afskærer sig fra i en kommende lavkonjunktur at indrette sig effektivt og forsvare den sociale velfærd og forsvare beskæftigelsen også her i Danmark, hvis man binder sig til den skærpede stabilitetspagt, som tyskerne nu åbenbart har fået gennemført på det møde i går, selv om ministeren forsøgte at lægge lidt slør over det.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Har jeg forstået hr. Keld Albrechtsen rigtigt, at det, Enhedslisten nu går ind får, er, at vi i lighed med, hvad vi gjorde i 1970'erne, skal til at føre vores egen rentepolitik og dermed få inflation og følgelig en stigning i arbejdsløsheden?

Vi har jo prøvet den vej, som hr. Keld Albrechtsen nu angiver, og det førte til stigende inflation og stigende arbejdsløshed, som ingen har gavn af.

Men hvis det er det, Enhedslisten ønsker, så sig det da klart. De ønsker ikke at være med i 3. fase i ØMU'en, de ønsker ikke et tæt samarbejde med euroen, fordi de hellere vil have inflation, hellere vil have stigende arbejdsløshed.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, fru Charlotte Antonsen manipulerer lidt med ordene. Naturligvis er det ikke et mål for Enhedslisten at få højere inflation.

Men jeg siger, at hvis vi kommer i en situation om nogle få år – og det kan vi desværre meget vel komme, fordi økonomien vil gå tilbage i Frankrig, Belgien og disse eurolande, hvor der nu bliver lagt låg på mulighederne for at føre en beskæftigelsesfremmende politik – skal vi så på forhånd have afskrevet os mulighederne for i en kommende krisesituation at sætte kraftigt ind, også med et øget offentligt budgetunderskud i nogle få år for at kunne redde os igennem uden kraftig vækst i arbejdsløsheden?

Det er det, det handler om. Hvis vi siger ja til disse her aftaler, som ministeren vil indgå med eurolandene, fraskriver vi os retten til i en sådan situation at handle energisk og kraftigt for at redde beskæftigelsen.

Op så vil jeg da godt spørge fru Charlotte Antonsen: Vil Venstre i en sådan situation, uanset de sociale omkostninger og uanset hvor mange titusinder af mennesker, der bliver kastet ud i arbejdsløshed, så fastholde, at det vigtigste i verden er rentespændet i forhold til Tyskland og at holde inflationen nede på 1 eller 2 pct.? Jeg vil bare sige, at det er det ikke for os andre. For os andre er det vigtigste at fastholde, at vi har suveræniteten her i Folketinget til at kunne føre den finanspolitik, som i en sådan situation vil være nødvendig af hensyn til beskæftigelsen, af hensyn til det sociale sikkerhedsnet.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg skal bare besvare hr. Keld Albrechtsens spørgsmål med, at der jo er en klausul i Traktaten, der siger, at i sådanne ekstraordinære situationer er det tilladt for et land i en kortere periode at have et større budgetunderskud.

Men ellers er jeg helt enig i det, fru Charlotte Antonsen sagde, nemlig at det, det gælder om, er at have balance i tingene.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg kan ikke opfatte hr. Keld Albrechtsen på anden måde, end at Enhedslisten ønsker suveræniteten til at føre en løbsagtig økonomisk politik. Det prøvede vi i Danmark i 1970'erne. Da prøvede vi det her med at have løbsagtig omgang med statens finanser og øge de offentlige udgifter, og det førte til inflation, og det førte til stigende arbejdsløshed.

Jeg synes, det er udmærket, at det kommer frem nu, at hvis vi om nogle år kommer i en situation, hvor vi har lavkonjunktur og stigende arbejdsløshed, er det Enhedslistens bud, at vi skal lade den økonomiske politik sejle og imødesee en hyperinflationsperiode, hvor vi får rekordtal for inflation og rekordtal for arbejdsløshed, for det er jo konsekvensen af Enhedslistens politik. De plejer at skjule det, men jeg synes, det er fint, at det kommer frem her i dag, at det er dét, der er Enhedslistens ønske, og at det er sådan situationen er.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil sige til fru Charlotte Antonsen, at hun ved jo meget vel, at Enhedslisten ikke her i Folketinget gennem de senere år har ført en politik, som gik ud på, at der skulle være et øget

underskud på statsbudgettet, tværtimod. Det ønsker vi naturligvis ikke, men vi vil heller ikke fraskrive os adgangen, sådan som Venstre ønsker det, til at føre en markant offensiv økonomisk politik, også med et offentligt budgetunderskud, hvis det i en krisesituation er nødvendigt for at bevare den sociale tryghed her i Danmark. Så må hensyn til EU og euro og Kohl og alt mulig andet naturligvis vige.

Det ved hr. Hækkerup også godt, og derfor forsøger han så at redde sammenhængen i det ved at henvise til den klausul, der er indbygget i aftalerne. Problemet er, at man skal være ruineret fuldstændigt, før man må tage den undtagelsesbestemmelse i anvendelse – den kan kun bruges, når det er for sent – men vi vil også have, at Folketinget her i Danmark selv skal bedømme og tage stilling til, hvornår det er nødvendigt at sætte ind.

Så vil jeg blot tilføje, at der også er andre ting, f.eks. fastsættelsen af valutakursen. Skal den danske krone nødvendigvis følge euroen nedad, hvis euroen ryger nedad? Det er jo ikke sikkert, at det er fornuftigt. Derfor skal vi da også bevare det sådan her i Danmark, at det er regeringen og Nationalbanken og dermed i sidste instans Folketinget, som har ansvaret for valutakurspolitikken og ikke bankdirektørerne i Centralbanken i Frankfurt.

Så der er mange ting, man fraskriver sig indflydelse på, hvis man går ind i dette system, og mange ting, der kan komme til at gøre meget ondt i fremtiden.

Klaus Hækkerup (S):

Udgangspunktet for denne forespørgsel er jo en erkendelse af, at euroen bliver en realitet den 1. januar 1999, og at de tidligere spådomme, også fra hr. Keld Albrechtsen, der jo ellers ikke er karrig med sine evner til at se ind i fremtiden, hermed er slået fejl og er afgået ved en stille og udtalt død.

Fordelene ved euroen er jo, at vi fjerner valutakursusikkerheden og reducerer transaktionsomkostningerne inden for euro-området. Til gengæld forudsætter den, at de offentlige finanser er sunde både i udgangssituationen og i de kommende år.

Store budgetunderskud kan igangsætte en gældsspiral, medføre ustabilitet og dermed rente- og inflationspres. ØMU'en går derfor ud på at tilvejebringe spilleregler for en bedre samordning af de økonomiske politikker, således at man undgår tidligere tiders manglende balance

mellem disse, og det må vi i det danske Folketings selvfølgelig også indstille os på.

Med euroen dannes et valutaområde af samme størrelse som USA's, og euroen vil derfor blive en international reservevaluta på linje med yen og dollar.

Fremover vil euro-området derfor som helhed have mulighed for at bruge valutakurspolitikken i forhold til tredjelandervalutaer og selvfølgelig især over for de to nævnte reservevalutaer. Og fremover vil euro-området som helhed også have mulighed for at bruge valutakurspolitikken i den aktive udenrigshandel.

For Danmarks vedkommende, hvor ca. 50 pct. af vores eksport forventes at blive til euro-området, betyder dannelsen, at vi formelt bevarer vores suverænitet i penge- og valutapolitikken. Og jeg er helt enig i regeringens målsætning om at knytte kronen så tæt som muligt til euroen, i det snævrere mulige bånd, vi kan opnå.

Den økonomiske politik i Danmark skal være mere ambitiøs, end den er i euro-området, og er den det, kan vi få nedbragt rentespændet så meget som muligt. Ja, jeg er endda lidt mere optimistisk end økonomiministeren, for jeg tror faktisk personlig, at det vil være muligt i Danmark at opnå en rente, der er lavere, end den er i udlandet, baseret på, at euro-området måske i de kommende år vil have budgetunderskud, hvor vi i Danmark er i færd med at nedbringe vores budgetunderskud og dermed reducere vores låntagning.

Rentspændet på den korte rente er vel i dag nede på 0,20 pct. i forhold til euroen. Så det skulle være muligt, og det ville give os grundlag for at føre en meget mere aktiv beskæftigelses- og erhvervspolitik.

På Det Økonomiske Råds møde i Luxembourg i december sidste år var der enighed om, at alle medlemslandene deltager, når der drøftes emner af fælles interesse vedrørende den økonomiske udvikling i EU. Og beslutningerne træffes fortsat i Økofinrådet, altså det ministerråd, der består af økonomi- og finansministrene.

Der var endvidere enighed om, at ministrene fra de stater, der deltager i euro-området, kan mødes uformelt for at drøfte spørgsmål vedrørende det specifikke fælles ansvar, som de har for den fælles valuta.

Over for dette står, at de ikkedeltagende medlemslande, altså f.eks. Danmark, formelt

bevarer deres suverænitet i penge- og valutakurspolitikken.

Holdningen i Socialdemokratiet er for det første, at vores forbehold over for ØMU'ens tredje fase står fast, for det andet, at Danmark bør deltage i det nye fastkurssamarbejde med så snævre udsvingsbånd som muligt, og for det tredje, at den aftale, der er opnået om det, man kalder Euro-X-Rådet, altså det ministerråd, der skal behandle spørgsmål af økonomisk interesse i EU, giver os den ønskede indflydelse og derfor er særdeles tilfredsstillende. Jeg vil endda sige, at jeg synes, det var et overordentlig positivt resultat, økonomiministeren og statsministeren kom hjem med efter forhandlingerne i Luxembourg.

Og jeg skal slutte med for god ordens skyld at sige, at vi ikke kan støtte Enhedslistens forslag til vedtagelse. For selvfølgelig skal Danmark deltage de steder, hvor det overhovedet er muligt og ønskeligt, for at sikre, at vi kan varetage danske interesser.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil stille hr. Klaus Hækkerup følgende spørgsmål:

Når man nu skal til at forhandle den aftale med Den Europæiske Centralbank om Danmarks tilknytning til euroen, hvilke betingelser vil Socialdemokratiet så stille med henblik på at sikre, at der ikke indgås forpligtelser, der ligger ud over de forpligtelser, som vælgerne godkendte ved folkeafstemningen den 18. maj 1993? Hvad vil man f.eks. gøre for at sikre, at Danmark ikke bliver omfattet af de skærpede målsætninger om overskud på statsfinanserne, som Tyskland er ved at få gennemført i et tillæg til stabilitetspagten? Og hvad vil man fra Socialdemokratiets side stille af betingelser med henblik på at sikre, at vi ikke bliver underlagt de beslutninger, der træffes af Centralbanken i Frankfurt?

Det synes jeg er afgørende spørgsmål, for det er jo spørgsmål, der belyser, om man overtræder den danske undtagelse eller ej.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Det var jo én lang reklametale for euroen, hr. Klaus Hækkerup kom med, og der er jo næppe nogen tvivl om hvorfor, for inderst inde i enhver socialdemokrat banker der jo et hjerte, der helst vil banke i takt med euroens udvikling

frem for at respektere det danske forbehold, som den danske befolkning har taget.

Mit spørgsmål drejer sig om den stabile økonomiske udvikling, som økonomiministeren også var inde på, og hvor ministeren sagde, at når man nu får euroen som valuta i alle disse lande, vil der blive konkurrence osv., for hvornår melder det spørgsmål sig, om der ikke også skal være fælles skattepolitik i landene?

Jeg ved jo, at man fra dansk side allerede har taget hul på diskussionen, fordi man fra dansk side vil have en fælles CO₂-afgift og fra dansk side støtter bestræbelserne på at få en fælles selskabsskat.

Mit spørgsmål til hr. Klaus Hækkerup er derfor: Hvornår melder man også rent ud fra Socialdemokratiet og erklærer, at man er parat til at underkaste dansk skattepolitik beslutninger i EU?

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Hr. Keld Albrechtsen spørger, hvilke betingelser der skal stilles fra dansk side for kronens tilknytning til euroen.

Om det vil jeg godt sige, at det vil jeg overhovedet ikke udtale mig om; det skal vi drøfte på et lukket møde i Folketingets Europaudvalg for at give regeringen det klareste mulige forhandlingsmandat. For hvis vi i dag begyndte at fastlægge vores forhandlingstaktik i en åben debat i Folketinget, ville vi være sikre på at få dårligere betingelser, end vi ellers kunne opnå. Så det får hr. Keld Albrechtsen ikke lokket mig til.

Og så siger hr. Kim Behnke, at vi i Socialdemokratiet skulle have et hjerte, der banker i takt med euroen.

Dertil vil jeg godt sige, at det må man sandelig ikke håbe, for euroen er jo slet ikke startet endnu. Men jeg vil godt tilføje, at vi ikke har skrevet noget i vores hjerte om, at vi helst vil opgave det danske forbehold på ØMU-området.

For mig at se er det et praktisk spørgsmål, og sådan som det ser ud i dag, har vi en tilfredsstillende løsning, som vi kan leve med. Og som jeg sagde i mit indlæg, kan vi endda leve rimelig godt med det forbehold, vi har.

Fælles skattepolitik står ikke på dagsordenen. Det står ikke på min dagsorden, og det står ikke på Socialdemokratiets dagsorden, og mig bekendt står det heller ikke på regeringens dagsorden. Men noget andet er, at vi selvfølgelig mellemstatsligt uden at overdrage kompe-

tence til EU kan forhandle om skatte spørgsmål, og det kan være hensigtsmæssigt på mange forskellige områder, f.eks. for at begrænse skatte-snyd.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg vil spørge hr. Klaus Hækkerup, om hr. Klaus Hækkerup ikke er enig i, at det danske forbehold respekteres fuldt ud med Amsterdamtraktaten, fordi man jo netop kan sige – og det var det, som hr. Kim Behnke også var inde på – at det danske forbehold, når vi taler om ØMU'en, i praksis går ud på, at Danmark ikke må få indflydelse på sit eget renteniveau. Det er det, der står i det danske forbehold, hvis man omskriver det til almindeligt dansk: Danmark må ikke få indflydelse på sin egen rente.

Og så vil jeg spørge hr. Klaus Hækkerup: Er det ikke korrekt, at i dag er det den tyske nationalbank, der afgør den danske rente, og om en uge, når tredje fase i ØMU'en træder i kraft, er det 11 europæiske lande, altså 11 europæiske regeringer og centralbanker, der bestemmer det danske renteniveau?

Så til den tid har Danmark stadig væk ingen indflydelse på det danske renteniveau, og derfor er spørgsmålet altså: Respekterer vi ikke fortsat det danske forbehold?

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Nu må hr. Klaus Hækkerup jo ikke løbe fra sin egen argumentation, for argumentationen både fra hr. Hækkerups og fra ministerens side har i dag været, at når nu alle disse elleve lande får indført euroen som fælles valuta og har en stabil økonomisk udvikling og alt det dér, så får vi en masse konkurrence og lavere priser, og uha, hvor det går! Men det varer jo ikke ret længe, for landene har i dag en meget forskellig skattepolitik, og på et eller andet tidspunkt, når man opdager, at handelen flytter til Irland eller til Luxembourg, så melder problemet sig jo: Kan man inden for EU acceptere det, at der flyttes så store mængder handel? Og dér er min forudsigelse, at der er mindst én minister, der rejser sig op og siger: Det her går ikke; vi er nødt til at have en fælles skattepolitik.

Og mit spørgsmål er så: Hvad vil Socialdemokratiet sige den dag? Og dér minder jeg om, at Socialdemokratiet jo har mistet sin jomfruelighed, hvad det angår, al den stund man har

støttet en fælles CO₂-afgift og støttet en fælles selskabsskat i EU.

Så hvad bliver det næste skridt? Er det vores moms? Eller er det vores skattepolitik med hensyn til indkomstskatterne osv.? Og hvad siger Socialdemokratiet da?

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Jeg hørte Socialdemokratiets ordfører, hr. Klaus Hækkerup, sige, at det er meget vigtigt, at vi lægger op til den politik, som økonomiministeren har lagt op til, nemlig at Danmark skal have så snævert et bånd til euroen som overhovedet muligt. Og jeg vil bede Socialdemokratiets ordfører bekræfte, at om vi så lavede et bånd på 0 pct. til euroen, ville det stadig væk være i overensstemmelse med det danske forbehold.

Vi deltager nemlig ikke i euroen, men selv om vi af økonomiske årsager knytter vores krone meget tæt til euroen, vil det stadig væk være i fuld overensstemmelse med det forbehold, som Danmark har på området.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Fru Charlotte Antonsen spørger, om det danske forbehold ikke respekteres fuldt ud med Amsterdamtraktaten, og det mener jeg helt bestemt det gør; jeg kan faktisk ikke se andet. Men så siger fru Charlotte Antonsen, at det er den tyske nationalbank, der afgør den danske rente i dag, og det er jeg uenig i. Det er ikke den tyske nationalbank, der har besluttet, at renteforskellen på den korte rente fra sidste år til i dag skulle falde fra 0,4 til 0,2 pct. Det, at man har fulgt den økonomiske udvikling i Tyskland, er lige så meget en følge af den økonomiske politik, som Folketinget har vedtaget.

Hr. Kim Behnke mener nærmest, forstår jeg, at markedskræfternes frie spil inden for EU vil tvinge os til at indføre en fælles skattepolitik, og det vil jeg godt sige at jeg ikke er enig i. Og for nu at foretage en sammenligning kan jeg nævne, at der i Danmark i dag er store forskelle fra kommune til kommune: Der er nogle kommuner, der ønsker et højt serviceniveau og en høj skat, og nogle, der ønsker et lavt serviceniveau og en lav skat, og det kan vi sagtens leve med, det har ikke givet anledning til de store problemer, som hr. Kim Behnke synes at forestille sig.

Så jeg er ikke enig i, at vi vil blive trukket i retning af indførelse af en overnational beslutningskraft på skatteområdet. Og jeg vil også

godt sige, at vi jo heller ikke har en fælles selskabsskat i EU, sådan som hr. Kim Behnke synes at forestille sig.

Og jeg vil godt bekræfte over for fru Lene Espersen, at hvis vi skulle være i den situation, at vi kunne få forhandlet os frem til et udsvingsbånd på nul til begge sider – det kan jeg nu ikke forestille mig, men hvis vi kunne – ville det selvfølgelig principielt stadig væk være i overensstemmelse med det danske forbehold, for det, der ligger i forbeholdet, er jo en principiel mulighed for at foretage en devaluering, hvis den økonomiske udvikling på et eller andet tidspunkt gør det nødvendigt og ønskeligt. Og det vil der også være mulighed for, uanset om udsvingsmarginen er på 15 pct., på 2,5 pct. eller på 0 pct.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at hr. Klaus Hækkerup på den ene side kan meddele Folketinget, at den danske undtagelse vil være opretholdt fuldt ud, også når man indgår denne aftale med Den Europæiske Centralbank, men på den anden side nægter at oplyse, på hvilke betingelser Socialdemokratiet vil acceptere en sådan aftale, altså om Socialdemokratiet f.eks. vil garantere, at man ikke går længere i retning af at afgive magt til Centralbanken, end der blev godkendt ved folkeafstemningen den 18. maj 1993. Næh, det vil hr. Hækkerup ikke have en offentlig debat om.

Jeg blev egentlig så glad, da ministeren indledte debatten med at sige, at det var godt, at vi skulle have en offentlig debat om dette her, så det kom frem i det åbne, men så kvæler Socialdemokratiets ordfører et kvarter efter debatten ved at sige, at det er noget, der skal afgøres på hemmelige møder i Folketingets Europaudvalg, og sandelig ikke noget, som den danske befolkning skal blande sig i, før det er besluttet.

Jeg må sige, at jeg synes, det er en ret rystende demokratiopfattelse, Socialdemokratiet lægger for dagen i denne sag.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg tilgiver hr. Hækkerup, at han ikke hørte, hvad mit spørgsmål var, for der er mange ting, som det kan være svært at holde styr på.

I øjeblikket er det sådan, at den danske regering deltager i hylekoret imod Irland, fordi

Irland har en væsentlig lavere selskabsskat end en række andre lande.

Og dér er det sådan, at de frie markedsmechanismer, som hr. Hækkerup ikke kunne forestille sig ville udnytte det, udnytter det i dag. Danmark deltager altså i det hylekor og siger: Nu må vi i EU have lavet et gulv, så ingen lande har lavere selskabsskat end et vist niveau. Så har vi en fælles selskabsskat. Det er ikke noget, vi har i dag, men det er noget, der arbejdes for, og det går jeg ud fra at også hr. Hækkerup og Socialdemokratiet støtter, al den stund det er regeringen, der arbejder for det. Socialdemokratiet har ved andre lejligheder argumenteret for en fælles CO₂-afgift.

Hvis nu det viser sig inden for eurosamarbejdet, at man også er nødsaget til at have en fælles moms eller en fælles indkomstskat, har vi problemet, medmindre Socialdemokratiet i dag klart melder ud, at det vil man til enhver tid modsætte sig. Så har vi en løsning.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Hr. Keld Albrechtsen spørger, hvilke betingelser Socialdemokratiet vil stille for at kunne godkende en interventionsaftale mellem euroområdet og kronen med henblik på at overholde kursudsvingene. Til det vil jeg godt sige, at den grundbetingelse, vi har, er, at det danske forbehold skal respekteres, og det vil det også blive, for ellers vil der ikke blive indgået sådan en aftale.

Så må jeg sige til hr. Keld Albrechtsen, at der antagelig – men jeg er ikke ekspert på de områder – skal knyttes en række vilkår til sådan en aftale. De vilkår skal forhandles, og derfor skal vi ikke i dag og i åbenhed fastlægge vores forhandlingsposition. Det afgør vi i et lukket møde fuldkomment korrekt og giver regeringen et mandat, og så håber vi på, at den kommer hjem med mest muligt af det, vi har bedt den om. Sådan har det altid været, når vi har givet et forhandlingsmandat. Det behøver hr. Keld Albrechtsen ikke gøre til et stridspunkt om åbenhed eller lukkethed. Sådan har det altid været.

Hr. Kim Behnke nævner Irland og spørger, om ikke eksemplet med Irland vil føre til, at vi skal have harmoniseret vores selskabsskat. Der til vil jeg godt sige, at det, der for mig at se er problemet med Irland, er, at de har en noget lavere selskabsskat, som beregnes på en anden måde, samtidig med at virksomheder, der eta-

bler sig i Irland, stadig væk modtager etableringsstilskud. Det er størrelsen og spørgsmålet, om de overhovedet skal gives fra EU's side, der er genstand for kritik fra vores side.

Og når hr. Kim Behnke nævner CO₂-afgifterne, vil jeg godt sige, at det er for at reducere forureningen. Vi har i Danmark kunnet gennemføre vores CO₂-afgift. Det kan andre lande selvfølgelig også gøre, og for os at se ville det være en god idé, hvis de gjorde det, for så kunne vi få nedbragt den samlede forurening i Europa, og den er trods alt grænseoverskridende i vidt omfang.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Så går vi tilbage til ordførerrækken, fru Charlotte Antonsen.

Charlotte Antonsen (V):

Det eneste væsentlige problem, der er ved etableringen af den tredje fase i ØMU'en for os at se, er, at Danmark ikke er med. Det er endnu en gang – vil jeg gerne understrege – set fra Ventres synspunkt stærkt beklageligt, at vi har et forbehold på det her område. Vi håber, at vi efter en ny dansk folkeafstemning kommer af med det forbehold så hurtigt som muligt, så vi i lighed med de andre europæiske lande kan få glæde og gavn af den politiske og økonomiske stabilitet, der er en konsekvens af den fælles mønt, euroen, og det fælles økonomiske område, man dermed etablerer.

Vi er glade for den fælles valuta. Vi mener ikke, der er nogen risiko for dansk identitet eller dansk tradition. Vi mener ikke, at den danske tradition og identitet ligger i tegnebogen. Det er nogle helt andre ting, der gør, at vi er danske, og derfor har vi ikke den bekymring, som vi tit hører fra modstanderes side om, at man opgiver et nationalt klenodie. I givet fald har vi for længe siden opgivet det, nemlig den dag vi gik fra dronning Margrethe-mønterne over til et plastickort. Så vi har slet ingen bekymringer.

Vi mener faktisk, det er en brandgod idé, når økonomierne i Europa er så tæt knyttet til hinanden, som de er som følge af vores stigende samhandel, at man koordinerer den økonomiske politik med valuta- og rentepolitikken på den anden side. Her spiller det naturligvis en rolle, at Danmark er en gammel handelsnation. Vi er i højere grad end de andre lande afhængige af, at vores markeder har en stabil valuta i forhold til den danske krone. Vi har en stor

interesse i det, fordi det, at vi handler, faktisk er en forudsætning for, at vi kan skabe arbejdspladser her i landet.

For det tredje mener vi, at det er en god idé, at man holder orden i statens økonomi, og jeg vil godt understrege, at det gælder, uanset om EU eksisterede eller ej, uanset om ØMU'en eksisterede eller ej. Vi synes faktisk, at det er en god idé, at man ikke laver kæmpestore under-skud på de offentlige budgetter, men at man forsøger inden for rimelighedens grænser at få et budget, der hænger sammen. At det så også er et krav, for at man kan være med i ØMU'ens tredje fase, gør jo ikke ideen mindre god.

Vi synes, at det er fint, at også EU understreger, at det er vigtigt, at landene holder orden i deres økonomier, for det er på den måde, vi kan undgå at komme i den situation, vi var i i 1970'erne, som vi har drøftet tidligere i dag, hvor man ved hjælp af devalueringer forsøgte at stjæle hinandens arbejdspladser. Det er der ikke noget perspektiv i. Det, der er perspektiv i, er, at landene i fællesskab koordinerer den økonomiske politik og i fællesskab skaber arbejdspladser og ikke stjæler dem fra hinanden. Det har ikke nogen effekt på længere sigt, det giver ikke flere job på længere sigt.

Det, der er problemet for Danmark, er, hvad vi så skal gøre. Nu har vi fået et nej i 1992, og vi har fået det meget omtalte danske forbehold. Hvilke muligheder har vi så? Ja, så har vi selvfølgelig ikke den oplagte mulighed, den bedste mulighed, at gå med i den tredje fase. Det er klart, for det har vi lovet befolkningen. Men det, der må være den næstbedste løsning og helt i tråd med det, vi hører fra modstandernes side, er, at vi sikrer os bedst muligt. Ud fra den forudsætning, at vi ikke kan være med i ØMU'ens tredje fase, gælder det vel om at sikre dansk økonomi bedst muligt. Vi føler faktisk, at det, økonomiministeren og regeringen lægger op til, nemlig at vi knytter os så tæt som muligt til euroen, er den måde, hvorpå vi bedst sikrer dansk økonomi, bedst sikrer stabilitet både økonomisk og politisk her i landet.

Vi kan desværre ikke garantere, at det internationale kapitalmarked vil tro på den aftale, vi indgår med Den Europæiske Centralbank. Derfor er det jo meget et spørgsmål om psykologi, hvordan vores rente bliver i forhold til andre lande. Det er jo ikke noget, som vi afgør her i Folketinget. Hverken hr. Keld Albrechtsen eller jeg kommer til at afgøre, hvordan den danske rente vil se ud om et halvt år.

Det er et spørgsmål, om det internationale kapitalmarked tror på de aftaler, vi har lavet med Den Europæiske Centralbank. Det er et spørgsmål, om det internationale kapitalmarked tror på, at den danske økonomi er så god, som det bliver sagt, og at vi vil fastholde en økonomi, som lever op til de krav, der stilles i ØMU'en. Det, vi kan gøre herfra, er selvfølgelig i virkeligheden i højere grad end de lande, der er med i ØMU'en, at leve op til ØMU'ens krav, for dermed tirrer vi ikke de internationale kapitalherrer, altså dem, der handler på børsen. De skal helst ikke få det indtryk, at den danske økonomi vil køre anderledes end den europæiske økonomi.

Som sagt vil jeg godt slutte af med, at vi ønsker at komme med i ØMU'en så hurtigt som muligt efter en ny dansk folkeafstemning.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Charlotte Antonsen hævder, at euroen vil give anledning til stabilitet både politisk og økonomisk. Her vil jeg godt spørge, om det er forbigået Venstres opmærksomhed, at arbejdsløsheden i et land som Frankrig f.eks. – men også i Italien og Belgien – har nået smerteterskelen, hvor det politiske system simpelt hen ikke kan holde til en fortsat vækst i arbejdsløsheden.

Har fru Charlotte Antonsen lagt mærke til, at som følge af den ØMU-politik, man nu har ført igennem mange år, og som har gjort, at man nu står med ryggen mod muren på grund af stigende arbejdsløshed i Frankrig, er de franske borgerlige partier faktisk ved at gå i opløsning og Den Nationale Front gået voldsomt frem og vil gøre det yderligere som følge af væksten i arbejdsløsheden? Kalder fru Charlotte Antonsen en sådan økonomisk politik for stabilitet? Jeg gør det i hvert fald ikke.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Når man hører fru Charlotte Antonsens prisning af euroen, og hvor forfærdeligt det er, at Danmark ikke er med, undrer man sig over, hvorfor Venstre overhovedet anbefalede danskerne at stemme ja til Edinburghafgørelsen i 1993. Med det fantastisk vigtige forbehold burde Venstre jo have anbefalet danskerne at stemme nej, fordi man ønskede den ægte vare.

Men det, der er mit ærinde, er et spørgsmål til de betragtninger, fru Charlotte Antonsen er

kommet med i sine korte bemærkninger og nu igen bekræfter i sin ordførertale, nemlig at man i Venstre faktisk har den politiske holdning, at dansk valutapolitik og dansk rentepolitik skal afgøres i Frankfurt. Argumentet om, at det i dag alligevel er Bundesbank, der bestemmer, bliver brugt. Jamen det er jo ren underkastelse. Er det simpelt hen, fordi fru Charlotte Antonsen og Venstre ingen tillid har til det danske Folketing? Man kan selvfølgelig godt finde nogle referencer tilbage i 1970'erne, hvor der var natlige samråd om, hvor den danske valutakurs skulle ligge, men sådan er det jo ikke i moderne tid. Der er fuldstændig konsensus i Folketinget om at føre en hårdkurspolitik, så hvorfor den underkastelse over for fremmede magter?

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Først til hr. Keld Albrechtsen: Jeg er ikke enig i det, hr. Keld Albrechtsen siger. Det kommer nok ikke som nogen stor overraskelse. Jeg tror, der kan være mange årsager til, at Den Nationale Front går frem i Frankrig. Det behøver ikke alene at have med arbejdsløsheden at gøre. Det er jo det, der er hr. Keld Albrechtsens bekymring, sådan forstår jeg i hvert fald spørgsmålet. Herhjemme er Dansk Folkeparti gået frem, selv om vi har haft en stigende beskæftigelse. Så de to ting hænger ikke nødvendigvis sammen.

Til hr. Kim Behnke: Venstre er ikke et alt eller intet-parti. Ligesom med Amsterdamtraktaten, hvor jeg da gerne vil indrømme, at vi føler, det er meget små skridt, der bliver taget – de er trods alt i den rigtige retning – siger vi ja til det, for vi har ikke den holdning med alt eller intet, som man lidt har på fløjene.

Så er der spørgsmålet om underkastelse. Problemet er jo, om jeg så må sige, landets størrelse. Danmark er jo et åbent land, og det er vi jo enige om at vi fortsat ønsker at være, og vi ønsker også fortsat handel, og alene af den grund kan vi jo ikke suverænt i Danmark bestemme vores egen rente, for vi er afhængige af, hvordan landene omkring os gebærder sig økonomisk. Så spørgsmålet er, når vi taler ØMU, om det er den tyske nationalbank, eller om det er en fælles europæisk nationalbank, der skal bestemme det danske renteniveau. Der er ikke nogen, der har tænkt sig at spørge os alene, og derfor er diskussionen om, hvorvidt det skulle foregå i det danske Folketing, helt ved siden af.

I øvrigt er det jo ikke i nyere tid foregået i det danske Folketing. Vi har jo netop haft en temmelig uafhængig Nationalbank her i landet, som har fastlagt renteniveauet, så jeg mener ikke, der er tale om nogen form for underkastelse. Tværtimod giver den økonomiske stabilitet, der lægges op til, os en større økonomisk frihed til at planlægge vores økonomi efter egne ønsker.

Lene Espersen (KF):

Jeg vil gerne starte denne forespørgsel med at slå to ting fast: For det første, at den forestående folkeafstemning om Amsterdamtraktaten intet har med den fælles mønt at gøre. For det andet, at Danmark har et forbehold om deltagelse i ØMU'ens tredje fase, og at vi derfor er udelukket fra at deltage i euroen og ØMU'ens tredje fase. Den eneste måde, hvorpå vi kan ændre den tilstand, er ved at afholde en folkeafstemning i Danmark og få et flertal af vælgerne til at sige ja til en eventuel deltagelse i ØMU'ens tredje fase.

Pr. 1. januar 1999 ventes 11 EU-lande at erstatte deres nationale valutaer med en fælles europæisk valuta, og det betyder, at disse lande får en fælles penge- og valutakurspolitik. Formålet med den øvelse er at skabe større økonomisk og social samhørighed, skabe valutarisk stabilitet og fjerne nogle af de barrierer, som altså stadig væk eksisterer, og som gør, at det indre marked ikke fungerer hensigtsmæssigt. Det vil den fælles penge- og valutakurspolitik medvirke til at det indre marked kommer til.

Selv om Danmark altså ikke deltager i euroen – det kan vi ikke på grund af vores forbehold – vil den fælles valuta alligevel også have indflydelse på os.

Derfor er det også relevant at diskutere vores forhold til euroen. For Danmarks vedkommende vil 50 pct. af udenrigshandelen foregå med disse lande, og det betyder, at vi fremover vil skulle handle i euro, hvis ellers vores udenrigshandel bliver ved med at være på det nuværende niveau.

Den fælles valuta vil fjerne valutakursusikkerhed og transaktionsomkostninger, og det vil bidrage til at øge prisgennemsigtigheden på markederne. Det giver faktisk sig selv, for når man afregner det hele i den samme valuta, så er det jo nemt at sammenligne priserne, og det vil altså øge konkurrencen for såvel virksomheder som for den finansielle sektor, hvilket endegyld-

digt vil resultere i, at vi også vil få lavere priser til gavn for forbrugerne.

Der er derfor en lang række helt konkrete fordele ved euroen, men der er da også ulemper, nemlig for de lande, som står uden for euroen, hvoraf Danmark er et af dem. Vi må nemlig forvente, at der fortsat vil være et rentespænd i forhold til euro-området. Vi vil med andre ord skulle betale en risikopræmie i form af en højere rente i Danmark, fordi vi står uden for.

Der er så nogen, der kan spørge, om det nu også er nødvendigt, eller hvordan det kan være, at vi kan komme til det. I dag betaler vi en risikopræmie, der ganske vist er meget lille, men den er trods alt på 0,25 pct. Men grunden til, at vi gør det, er jo, at vi betaler for at forbeholde os retten til at devaluere. Det er sådan set det, man gør ved at stille sig uden for. Det prøver vi at finansiere ved låntagning i Danmark, og Det Konservative Folkeparti havde da gerne set, vi havde været den risikopræmie foruden, men vi respekterer det danske forbehold.

Samtidig vil Danmark også miste politisk indflydelse i det økonomiske og politiske samarbejde. For det første fordi man i forbindelse med euroen opretter en fælles centralbank. Den kan vi af naturlige grunde naturligvis ikke være med i. Samtidig er der på det europæiske råds-møde i Luxembourg i 1997 blevet oprettet et Euro-X-Råd.

Jeg forstår, at det er ganske naturligt, og synes egentlig, at det er ganske naturligt, at ministrene fra eurolandene ønsker at have et forum til at diskutere euroanliggender. Jeg havde gerne set, at Danmark kunne have været med som observatør, for jeg synes jo, at Danmark skal have så stor indflydelse som overhovedet muligt på det økonomiske og politiske samarbejde, der foregår omkring os, men jeg respekterer den beslutning, der er taget. Det er altså et område, hvor man kan sige, at Danmark mister indflydelse. Og det er sådan set sagens kerne i det, vi diskuterer i dag.

Vi fortsætter med at føre den økonomiske politik, som vi har ført i mange år i Danmark – jeg tror en 15-16 år – og den kommer til at ligge meget tæt op af eurolandenes, men vi sidder i en selvvalgt situation qua vores forbehold, hvor vores indflydelse mindskes. Den situation kan kun ændres ved en folkeafstemning, og det føler jeg behov for at understrege endnu en gang.

Det er ikke kun regeringens opgave at sikre, at vi deltager så meget som overhovedet muligt, og at vi får så stor indflydelse som overhovedet muligt, det er også alle de partier, der vil Danmark det vel. Konsekvensen må jo være, at vi for det første skal opføre os mere snusfornuftigt end de andre lande. Vi kommer oven i købet til at betale en ekstra pris for det. Og vi må naturligvis forsøge at lægge os så tæt op ad de øvrige eurolande som overhovedet muligt. Vi støtter derfor også den linje, som regeringen har lagt op til, hvor vi prøver at knytte den danske krone så tæt som overhovedet muligt til euroen.

Afslutningsvis skal jeg sige, at vi naturligvis afviser Enhedslistens forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Lene Espersen havde den opfattelse, at denne eurosag ikke havde noget med folkeafstemningen om Amsterdamtraktaten at gøre. Det mener jeg er forkert af to årsager.

For det første er der den sammenhæng, at Amsterdamtraktaten understreger, at beskæftigelsespolitikken skal ligge inden for rammerne af de retningslinjer, der vedtages i ØMU'en. Det vil sige, at det ikke er muligt at føre en beskæftigelsespolitik, som går ud over de stramme ØMU-krav. Det var noget, Tyskland fik hamret ind i Amsterdamtraktaten for at sikre, at der ikke kom en offensiv beskæftigelsespolitik ud af det. Diskussionen er altså i Amsterdamtraktaten. Det er ganske vist blevet udlagt af regeringen, som om Amsterdamtraktaten gav anledning til mere beskæftigelse, men det modsatte er altså tilfældet.

For det andet har det med folkeafstemning at gøre, fordi et nej ved folkeafstemningen om Amsterdamtraktaten naturligvis kan tjene som en vaccination mod yderligere overvejelser om at underminere den danske undtagelse på euro-området. Derfor kan man altså ved at stemme nej til Amsterdamtraktaten være med til at sende et klart signal til ministeren og flertallet her i Folketinget, der hedder: Lad være med at røre ved den undtagelse.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Jeg må sige til hr. Keld Albrechtsen, at jeg på ingen måde deler den opfattelse, som Enhedslisten har af Amsterdamtraktaten, og ej heller den fortolkning, som hr. Keld Albrechtsen her

lægger op til. For mig at se er der overhovedet ikke nogen kobling.

Jeg synes, det er meget forkert af Enhedslisten her fra Folketingets talerstol at komme med det postulat, at Danmark med hensyn til Amsterdamtraktaten kan gøre til eller fra i forhold til euroen og den måde, som euroen vil blive implementeret på. Der er blevet truffet en beslutning den 1.-3. maj blandt økofinministrene, og euroen vil være en realitet fra den 1. januar 1999. Det ligger fuldstændig fast, uanset hvordan Amsterdamtraktatens ratifikation i Danmark forløber.

Jeg synes, det er bekymrende, at Enhedslisten fremturer med alle de her mærkværdige påstande om at sammenkoble tingene. Euroen kører efter planen, og det ændrer Amsterdamtraktaten ikke en tøddel på.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror ganske enkelt ikke, at fru Lene Espersen forstod, hvad jeg sagde.

Det, jeg sagde, var for det første, at stemmer vi nej til Amsterdamtraktaten, så vaccinerer vi samtidig mod en senere ophævelse af den danske undtagelse på euro-området. Det er klart. Omvendt hvis man stemmer ja til Amsterdamtraktaten, er det klart, at regeringen bliver opmuntret til en hurtigere fremrykning med henblik på at få afviklet den danske undtagelse fra den fælles mønt. Det er klart; sådan er den politiske sammenhæng.

Og for det andet: Jeg sagde ikke, at et dansk nej ved folkeafstemningen i maj kunne stoppe iværksættelsen af euroen den 1. januar 1999. Det er jeg godt klart over at det ikke kan. Den sammenhæng er der ikke, men det havde jeg altså heller ikke postuleret. Jeg har gjort opmærksom på, at det er indbygget i Amsterdamtraktaten, at beskæftigelsen skal underordnes ØMU-reglerne, og det lægger altså et loft over, hvad man kan gøre med hensyn til beskæftigelsen, og den sammenhæng kan fru Lene Espersen ikke bestride.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Jeg er glad for, at hr. Keld Albrechtsen fastslår, at der ikke er den sammenhæng mellem euroen og folkeafstemningen om Amsterdamtraktaten.

Jeg vil også sige til hr. Keld Albrechtsen, at jeg heller er ikke enig i det med vaccination imod noget som helst. Jeg tror sådan set, at den

danske befolkning på et tidspunkt vil ændre holdning til euroen og faktisk føle, at det er en god idé, og det tror jeg vil ske på det tidspunkt, hvor euroen har været en realitet i flere år, og hvor der faktisk kommer en fysisk fælles mønt, hvor danskerne, når de er på rejser i udlandet, og når deres virksomheder handler, oplever den praktiske konstellation og alle de fordele, der er ved den.

Jeg tror ikke, at Amsterdamtraktaten og hele den europæiske udvikling som sådan vil have særlig stor indflydelse på lige præcis dette danske forbehold. Der tror jeg mere, at det er hele den måde, som det i praksis kommer til at foregå på de næste 4-5 år, som kommer til at afgøre, om den danske befolkning ændrer holdning til den fælles mønt.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes, at debatten om ØMU'en af og til foregår på et lidt for lemfældigt grundlag. Det er, som om der kører en præmis, der hedder, at det bare er et spørgsmål om, at vi undgår at skulle veksle penge, når vi skal til udlandet, og at det er et spørgsmål om, at virksomhederne får nogle mere praktiske vilkår at arbejde under, får større gennemsigthed i deres mulighed for at investere osv., osv.

Det er klart, at der er nogle praktiske pengepolitiske ting omkring ØMU'en, men der er så sandelig også nogle vidtgående politisk-økonomiske konsekvenser. Det er jo det, som til dels er kommet til udtryk i debatten om Euro-X, for har man en fælles valuta, er man også nødt til at have en langt større koordinering af den økonomiske politik i de forskellige lande. Og det er så den debat, som de EU-lande, der starter den 1. januar, har taget højde for og er startet på gennem dannelsen af deres Euro-X.

Man kan sige, at Euro-X bekræfter det, som vi har sagt hele tiden, nemlig at ØMU'en har vidtgående konsekvenser for andre politisk-økonomiske områder. Det bliver også erkendt de fleste andre steder end i det her Folketing. Det bliver erkendt af den svenske statsminister, som adskillige gange har sagt, at får man en ØMU, bliver man også nødt til at få en harmonisering af den økonomiske politik, skattepolitikken, socialpolitikken osv.

De tyske socialdemokrater har for nylig været ude med nogle interessante meldinger. Gerhard Schröder, den nye kanslerkandidat for SPD, siger helt åbent, at der måske er problemer med euroen. Den har fået en for tidlig fød-

sel, som man siger, og så er man, hvis det skal fungere, nødt til at få det, han kalder en socialunion; det vil sige få langt mere forpligtende bindinger på socialpolitik, skattepolitik, finanspolitik osv. Det er efter min vurdering temmelig elementært, at så skal vi træffe et valg i det her land. Vil vi være med til det, eller vil vi ikke være med til det?

Man skal gøre sig klart, at siger man ja til ØMU'en, er der tale om en beslutning af historisk rækkevidde. Vi kan ikke argumentere med, hvilke fordele eller bagdele vi kan have i morgen eller i overmorgen. Vi er også nødt til at se på, om vi om 10, 20, 25, 50, 100 år vil betale den pris i forhold til vores handlefrihed. Der er ingen vej tilbage, når vi først er med i ØMU'en, og det er derfor, at ØMU'en er det mest vidtgående integrationsprojekt, som Europa står over for i de næste mange, mange år, og det er derfor, at det er af afgørende betydning, at vi forholder os realistisk til det.

Når vi har sagt nej, skyldes det de politiske konsekvenser af ØMU'en. Det er korrekt, at vi ikke har fuldstændig handlefrihed. Det er der intet land, der har i en verden, der bliver mere international. Klart nok. Men der er stor forskel på den handlefrihed, vi trods alt har i øjeblikket i vores fordelingspolitik, skattepolitik, socialpolitik, arbejdsmarkedspolitik, og så den vi ville få, hvis vi bliver bundet af en fælles mønt. Skal den fælles mønt fungere, vil der nemlig blive langt større bindinger. Professor Niels Thygesen sagde for et par år siden, at vi ville få samme status som en delstat i USA, hvis vi får ØMU'en. Jeg deler den opfattelse, og vi skal træffe et valg om, om vi vil det.

Den anden fejlagtige præmis går på, at det bliver en meget stabil valuta. Hvem siger dog det? Kritikpunkterne fra bl.a. den tyske centralbank går jo på, at man af politiske årsager har besluttet at få en meget bred ØMU-deltagerkreds. Der skal mange lande med. Vi skal her være klar over, at ustabilitet i et enkelt land vil brede sig som ringe i vandet langt mere direkte, når man har en fælles valuta, end når man ikke har det.

Vi skal altså være klar over, at der er ingen, der kan sige, at det bliver en stærk valuta, for det afhænger af den økonomiske udvikling i de pågældende lande – Spanien, Italien, Tyskland i øvrigt, Belgien, de lande, som kommer med, og som ikke nødvendigvis vil få økonomisk stabilitet. Der er ingen, der siger, at det bliver en stabil valuta. Der er ingen, der siger, at det ud fra

nogle kortsigtede økonomiske forhold vil være en fordel for Danmark at være med. Man kan lige så godt argumentere for, at det ville være en fordel at stå udenfor, netop fordi vi så ikke bliver bundet af så kraftige forpligtelser, som vi vil blive, hvis vi kommer med.

Med andre ord: Vores ØMU-kritik, vores ØMU-modstand står fast. Vi vil kæmpe med næb og kløer for, at Danmark holdes udenfor. Vi vil arbejde for, at det her ikke bliver til noget. Det er et fejlagtigt projekt, det er et forsøg på af politiske årsager at få sat yderligere skub i den politiske integration i Europa, og det tjener ikke noget praktisk formål. Man kan udmærket få stabile valutariske forhold i Europa uden at have en fælles mønt, nemlig gennem et tæt samarbejde landene imellem.

Så vi holder fast i vores modstand, og vi opfordrer befolkningen til fortsat at sige nej til dansk deltagelse i ØMU'en.

Peter Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti glæder vi os over, at Enhedslisten har taget initiativ til en debat om euroen, ØMU'en og Euro-X-Rådet, som vi skal diskutere her i dag. Vi er grundlæggende af den opfattelse, at det er positivt med den slags debatter. Ikke mindst op til afstemningen om Amsterdamskontraktens den 28. maj er det vigtigt for alle at få de signaler, der er nødvendige for at få at vide, hvordan udviklingen i det europæiske samarbejde er.

Vi er klar over, at euroen sandsynligvis bliver en realitet om kort tid – vi ved, at det kan vi bare tage til efterretning – og vi er samtidig glade for, at Danmark har et forbehold over for euroen, og det forbehold skal vi arbejde på bliver bevaret, sådan at vi ikke mister yderligere suveræniteten.

Der kan selvsagt være omkostninger ved at stå udenfor, det er vi også klar over, men der kan så sandelig også være gevinster, og der har vi en fornemmelse af, at økonomiministeren bl.a. ofte er tilbøjelig til ikke at fokusere på de fordele, der er, de muligheder, der er for Danmark ved at stå udenfor. Altså, Danmark kan bruge dette her som en ekstra konkurrenceparameter over for andre lande. Vi er ikke bundet af mange af de ting, som ligger i euroen, og det skal vi selvfølgelig bruge og prale af, når vi skal ud og sælge vores varer, når vi skal konkurrere med andre lande.

Det er vigtigt for befolkningen nu at fastholde det forbehold, og derfor er jeg selvfølgelig

også enig i, at det i den forbindelse er interessant, hvordan befolkningen afgør afstemningen den 28. maj.

Det er vigtigt, at man stemmer nej til trakta-ten. Det vil være et helt afgørende signal for at bevare den udvikling, der ligger i forbeholdene, og derfor er det vigtigt, at vi får et nej den 28. maj.

Dansk Folkeparti vil her i dag opfordre rege-ringen til at være klart mere nuanceret i sin tale omkring den økonomiske politik i Europa. Det er helt tydeligt, at man bruger skræmmebilleder om, at det ikke går særlig godt for Danmark, hvis man ikke melder sig ind og bøjer sig for alle de krav, som Europa kommer med og Kommissionen kommer med, og derfor er det vigtigt, at man lægger sig på sinde at være klart mere nuanceret i sin tale om den økonomiske politik og klart mere nuanceret, end regeringen har været indtil nu.

Lad os prøve at høre fagkundskaben. Politiken har spurgt en række økonomer: Hvad siger I egentlig til problemstillingen omkring euroen? Vil det virkelig være en katastrofe for Danmark, eller vil det måske i virkeligheden være en fordel? Og et klart flertal af økonomerne siger faktisk, at enten vil det ikke medføre nogen særlige ændringer, eller også vil det være en fordel for Danmark at stå udenfor.

Det betyder jo altså, at vi er ude i en proble-matik, hvor regeringens tale er meget, meget hul. Regeringen har altså ikke engang opbak-ning fra de fagøkonomer, som beskæftiger sig med dette til daglig, til at sige, at Danmark bør gå ind i det her projekt.

36 pct. af økonomerne siger ifølge Politiken, at det ikke vil medføre nogen væsentlig forskel for Danmark, hvis vi står udenfor. Faktisk siger 28 pct. endda, at Danmark er bedst tjent med at stå udenfor, og så er der altså også 36 pct., der mener, at Danmark ikke er særlig godt tjent med at stå udenfor. Altså et klart flertal, der ønsker eller i hvert fald påpeger, at der ikke er nogen som helst problemer med at holde sig uden for dette forkromede projekt, som rege-ringen gerne vil have os ind i.

Problemet er også lidt, at regeringen benytter enhver lejlighed til at markere, at det er vigtigt, at vi er med, det er vigtigt, at vi er til stede. Vi skal helst være med i det gode selskab, og det er ikke nødvendigvis noget positivt at være med i det gode selskab. Og det, der så i hvert fald også står klart, er, at befolkningen én gang via Edinburghafstemningen har afgjort, at der

er altså et forbehold over for det her, og det bør regeringen klart respektere mere, end man har gjort indtil nu.

Yderligere en økonom, Gunnar Thorlund Jepsen, der er professor i økonomi ved Århus Universitet, har udtalt i forbindelse med debaten, at under alle omstændigheder vil det være på marginalerne, om vi har gavn af at deltage eller ej, og vi kan lige så godt have skade af at være med, siger han. Han er trods alt en, der har været aktiv i debatten i mange år og må siges at vide, hvad han taler om.

Erik Hoffmeyer, den tidligere nationalbank-direktør, som regeringen ofte holder sig til i de taler, de kommer med, siger, at ØMU'en er blevet genstand for helt urealistiske drømme og skrækforestillinger, og han har fulgt møntuni-onens tilblivelse på tætteste hold, som han siger.

Han siger også, at globaliseringen er en langt vigtigere drivkraft, når det gælder f.eks. harmoniseringen af skatter; ØMU'en får en mere mar-ginal betydning, siger han. Altså, der er ikke nogen problemer med, at Danmark holder sig uden for det her projekt.

Vi skal også være opmærksom på, at Storbri-tannien har markeret, at de under ingen om-stændigheder ønsker at være med, og derfor burde Danmark følge Storbritannien – ligesom vi gjorde, da vi meldte os ind i EF – i ikke at være med i det her projekt.

Til slut kan jeg sige, at Dansk Folkeparti synes, at det forslag til vedtagelse, der er kom-met fra Enhedslisten, lyder meget fornuftigt. Vi støtter det med stor glæde.

Susanne Clemensen (CD):

CD vil gerne slå fast, at spørgsmålet om euroen ikke vedrører Amsterdamtraktaten. Danmark står uden for ØMU'ens tredje fase uanset resul-tatet af folkeafstemningen om Amsterdamtrak-taten den 28. maj, idet Amsterdamtraktaten ikke på dette punkt indebærer nogen ændring af Maastrichttraktaten.

Spørgsmålet om, hvorvidt Danmark skal del-tage i ØMU'ens tredje fase og dermed indføre euroen som betalingsmiddel, skal naturligvis ske ved en folkeafstemning.

CD er af den overbevisning, at Danmark får mest ud af at deltage i ØMU'ens tredje fase sammen med de øvrige elleve lande, der er klar til det, og vi tror på, at Danmarks forbehold på et tidspunkt vil blive ophævet ved en folkeaf-

stemning, når man ser, at ordningen med en fælles valuta fungerer i de andre EU-lande.

Man kan betragte euroen som et stort fælles-europæisk forsikringsselskab. Når landene i EU er villige til at hjælpes ad, vil det være en dårlig forretning at spekulere mod den europæiske valuta. Samtidig lettes samhandelen for virksomhederne, når der ikke er svingende valutakurser. Det er afgørende at vide, at pengene er det samme værd, som da handelen blev indgået, når pengene for varerne senere skal betales. Det er ikke mindst en fordel for et lille land som Danmark, der har et lille hjemmemarked, og hvor eksporten spiller en stor rolle.

Desuden er eurosamarbejdet en garanti for, at et land ikke devaluerer på bekostning af de andre lande, hvilket jo i bund og grund er en solidarisk ting at foretage sig i forhold til de øvrige lande, fordi den lavere valutakursværdi jo netop har til hensigt at gøre det dyrere at importere fra andre lande og billigere at eksportere.

Danmark vil naturligvis knytte sin økonomiske politik tæt til den nye fælles valuta, euroen, ligesom vi nu er tæt knyttet til den tyske D-mark, men den merrente, som vi i øjeblikket har i forhold til den tyske rente, vil vi fortsat have over for euroen, fordi vi ikke er med i ØMU's tredje fase. Den højere rente er jo en risikopræmie, fordi de øvrige lande ikke kan vide sig hundrede procent sikre på, at Danmark ikke pludselig devaluerer den danske krone. Lige meget hvor god den danske økonomi er, vil der altså altid skulle betales en merrente, så længe vi ikke er med i euroen. Det er en pris, som især virksomhederne må betale.

Selvfølgelig vil denne merrente være beskednen, når blot Danmark fortsat lever op til den planlagte økonomiske politik, der til fulde opfylder kravene til at deltage i euroen, og den fastkurspolitik, som Danmark har ført siden 1982, står CD naturligvis til fulde bag.

Hvis modstanderne af ØMU's tredje fase og indførelsen af euroen vil gøre det til et spørgsmål om national suverænitet/demokrati, vil CD blot gøre opmærksom på, at vi jo i øjeblikket ligger i skyggen af den tyske D-mark, og det er nødvendigt, hvis vi vil sikre økonomisk stabilitet og vækst.

I det såkaldte Euro-X-Råd, hvor Danmark altså ikke deltager, har hvert land én stemme. Den, der bliver sorteper her, er altså Tyskland. Tyskland kan så have nogle politiske begrundelser for at binde sig til de øvrige europæiske

lande, men hvis ikke Euro-X-Rådet dermed er mere demokratisk, så ved jeg ikke.

Derfor synes vi i CD, at det er brandærgeligt, at Danmark, som er et af de lande, der ville være bedst rustet til at deltage i ØMU's tredje fase, vælger at stå udenfor, og derfor kan CD naturligvis ikke støtte Enhedslistens forslag til vedtagelse.

Elisabeth Arnold (RV):

Det har undret mig lidt, at forskellige ordførere har holdt nogle brandtaler for og imod Danmarks deltagelse i euroen. Jeg troede, det var noget, vi var færdige med at debattere – i hvert fald i lange tider.

Vi har haft to folkeafstemninger, hvoraf den ene handlede om Edinburghafgørelsen, og et af de forbehold, der blev vedtaget med Edinburghafgørelsen, var jo netop, at Danmark ikke deltager i Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase. Det kan der ikke ændres på; Danmark har et forbehold, og derfor skal Danmark ikke deltage. Vi er ikke med i den tredje fase; kun en folkeafstemning kan ændre dette, og den folkeafstemning er ikke den, der finder sted den 28. maj 1998.

Hvis man gerne vil ud af EU, skal man selvfølgelig stemme nej den 28. maj, men afstemningens resultat den 28. maj ændrer intet på det forhold, at Danmark faktisk ikke skal være med i Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase. Det skal der en anden debat til på et andet tidspunkt og så eventuelt en folkeafstemning efterfølgende.

Det faktum, at 11 EU-lande er med i tredje fase, skal vi selvfølgelig forholde os til, og det er det, der er det interessante i denne debat, nemlig: Hvordan sikrer vi os, at vi får at vide, kan følge med i, hvad de øvrige lande vedtager, sådan at vi kan indrette vores politik efter det? Vi er som sagt ikke med, og derfor er vi ikke med til at tage de beslutninger, der tages hverken i direktion eller i bestyrelse i Den Europæiske Centralbank.

Danmark har en klar interesse i at følge de beslutninger, eurolandene tager på området. De udgør som sagt en meget stor del af vores samhandelspartnere, og jeg vil derfor sige, at konstruktionen omkring den europæiske kontrol af Centralbanken med det generelle råd, som Danmark er medlem af, fordi vi er et EU-land, synes jeg er en udmærket konstruktion. Den giver os en fornemmelse for og en føling med, hvad de andre lande diskuterer, og hvad de

beslutter, men vi kan selvfølgelig ikke sidde med i selve bestyrelsen, fordi vi er ikke med i selve euroen, vi er ikke mellem de lande, som deltager i den tredje fase.

Jeg synes, konstruktionen er udmærket, og jeg kan ikke se, at vi skal have en lang diskussion om Danmarks deltagelse i Den Økonomiske og Monetære Union, så længe vi har det forbehold, vi har, og det bliver ikke berørt af folkeafstemningen den 28. maj.

Det Radikale Venstre stemmer imod det forslag til vedtagelse, som er fremsat af Enhedslisten.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Elisabeth Arnold sagde, at Danmark har en klar interesse i at følge de beslutninger, som vil blive truffet af Centralbanken, når euroen bliver sat i kraft.

Der vil jeg for det første spørge: Hvordan kan fru Elisabeth Arnold vide, at Centralbanken vil træffe beslutninger af en sådan art, at det vil være i dansk interesse at underlægge sig disse beslutninger? Hvad nu, hvis det er forkerte beslutninger, hvad det jo meget vel kan være, beslutninger, der f.eks. går ud på, at inflationen for enhver pris skal bringes ned, uanset hvor meget arbejdsløsheden samtidig vil stige? Det vil jo ikke nødvendigvis være klog politik for Danmark.

Så vil jeg godt spørge, om der deri ligger en melding om, at de aftaler, der til efteråret skal indgås – hvis regeringen får sin vilje på det punkt – om en snævrere tilknytning mellem kronen og euroen, i substansen kommer at gå ud på, at Danmark skal følge de beslutninger, som træffes af Centralbanken.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil sige til hr. Keld Albrechtsen, at ordet interesse udelukkende gik på det rent nysgerigheds-mæssige. Det er af interesse for os at vide, hvad der bliver foretaget, for vi kan ikke undgå at blive påvirket af beslutningerne.

Eurolandene udgør en meget, meget stor del af Danmarks faste handelspartnere, og vi kan ikke undgå at blive påvirket af de beslutninger, der tages. Derfor er det da klart en dansk interesse at kende disse beslutninger, så vi kan tilrettelægge vores reaktion på beslutningerne. Det synes jeg må være ganske indlysende.

Når vi ikke er med, men alligevel bliver påvirket af beslutningerne, skal vi da kende disse beslutninger så hurtigt som muligt, på så tidligt et tidspunkt som muligt. Enhver regering, der ikke ville gøre sådan, kunne vi da med rette bebrejde, at den ikke varetog Danmarks interesser.

Kim Behnke (FP):

Jeg vil godt indlede med at takke Enhedslisten for at have rejst denne debat. Vi synes nemlig, at en debat, der ofte foregår på den måde, at ministeren giver interview til herværende dagblade osv., er lidt for ensidig, for den efterlader det indtryk, som selvfølgelig er regeringens holdning, men bestemt ikke er dækkende fuldt ud i Folketinget, at ved førstkommande lejlighed skal Danmark tilslutte sig Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase og euroen.

Når man hører debatten i dag, må man jo stille sig det spørgsmål: Hvad er i virkeligheden grunden til, at man fra den danske regerings side ønsker at køre et fuldstændig parallelt løb med euroen? Det er jo selvfølgelig, at man forventer på et eller andet tidspunkt at få den danske befolkning til at opgive forbeholdet fra 1993, og så skal man jo helst være køreklar på det tidspunkt også rent økonomisk.

At der så er dele af den økonomiske politik, som vi i Fremskridtspartiet sympatiserer med – jamen den kan Folketinget jo føre til hver en tid, uden at vi af den grund skal være en del af Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase. Fremskridtspartiet fastholder nemlig, at det skal vi ikke være, også fordi ØMU'en betyder større integration. ØMU'en betyder, at der kommer mere politisk union, og det er vi modstandere af.

Der kommer store problemer, forventer vi, blandt ØMU-landene, i det øjeblik man får økonomiske kriser i et enkelt af landene. Det kan være mange ting, der udløser det. Det kan f.eks. være, at man i et enkelt land har kogselskab eller lignende og skal nedslagte tusinder af dyr, og dermed får det pågældende land økonomiske problemer.

Se, det er sådan i dag, at når lande har individuelt noterede valutaer, kan man på børserne reagere og få udtrykt den faldende værdi, det pågældende lands valuta har. Det kan man ikke længere, når man har euroen. Da bliver det internt, man skal udligne det, og der kan vi godt forestille os, at landene får interne proble-

mer, når de skal hen og diskutere de ting på plads.

Vi så det, dengang vi havde EMS'en med det helt snævre bånd. Hvorfor måtte det opgives? Ja, det var jo ikke af danske grunde. Det var, fordi der var økonomiske problemer i lande som Portugal og Spanien. Man har hævdet, at det var børsmæglerne og spekulanterne, der ødelagde det snævre bånd på EMS'en, men det var det jo ikke. Det var, fordi de pågældende landes økonomiske politik ikke var tilfredsstillende. Det mister vi mulighed for at få udtrykt på børserne, når vi får den fælles valuta i landene.

Derudover er det jo sådan, at der langtfra er enighed rundt omkring i landene. Jeg har med stor interesse læst det Ritzau-telegram, der kom den 15. april, hvor den franske indenrigsminister giver udtryk for, at han nærmest betragter ØMU-projektet som et Titanicskib, og jeg citerer:

»Havet er roligt, spisesalen er storslået, orkesteret spiller; men når vi opdager isbjerget, kan det være for sent.«

Der er så meget glamour omkring dette ØMU-projekt, at man fuldstændig overser de faresignaler, der er. Og faresignalerne er, at der kan komme sociale spændinger og problemer i de enkelte lande, når de skal tvinges ind under de meget snævre regler, der skal være.

Derudover har vi den opfattelse, at det er bedre, at man venter, og at den danske regering skal ikke skubbe på. Lad os nu få en stabil økonomisk situation i Europa og ikke have det sådan, at de enkelte lande med større eller mindre kunstgreb har fået deres økonomi til at se godt ud. Det vil afsløres undervejs, hvis man har alt for mange hæfteplastre på sin økonomi. Det vil kunne udløse sociale spændinger i de lande. Når alle løfterne om, at ØMU'ens tredje fase og euroen vil skabe masser af beskæftigelse osv., ikke kommer til indfrielse, får vi problemerne. Så er det dumt, at man har bundet landene så tæt sammen.

I forhold til Euro-X-Rådet har vi også den opfattelse, at Danmark ikke på nogen måde skal legitimere det råd. Vi skal sørge for, at Ministerrådet fortsat er det rette forum. Der er ingen grund til, at vi selv skubber på en udvikling, som betyder, at Danmark mister indflydelse.

Så har jeg undervejs i debatten været lidt inde på spørgsmålet om skatterne, og jeg læste den 4. august 1997 i Børsen en meget interessant gengivelse af en artikel, der havde været i

Financial Times, skrevet af en herre, der hedder Lionel Barber, som giver udtryk for, at den eneste naturlige efterfølger til euroen er, at man også får en fælles skattepolitik blandt landene. Og selv om vi fra dansk side hidtil har sagt, at vi vil ikke være med til en fælles skattepolitik i EU, er vi dybt bekymrede for, at det bliver næste skridt. Så har vi balladen, når unionstilhængerne står her i Folketinget og argumenterer for, at nu skal vi også indordne os under den skattepolitik.

Det er en glidebane, som vi i Fremskridtspartiet ønsker at få stoppet, og derfor støtter vi det forslag til vedtagelse, der er fremsat af Enhedslisten. Vi er ikke enige i den økonomiske politik, Enhedslisten står for – det er helt naturligt – men vi kan være enige i, at vi får dette forslag vedtaget her i Folketinget og dermed får bremset udviklingen og får forhindret regeringen og økonomiministerne i at være alt for begejstrede, når de turnerer rundt på de bonede gulve i EU. Det handler om, at vi får stoppet projektet.

Ole M. Nielsen (KRF):

Kristeligt Folkepartis ordfører kunne ikke være til stede her i dag, så jeg har lovet at melde ud.

Jeg synes, at det er en udmærket debat, der har været her. Det er udmærket at få markeret holdninger, selv om de fleste af dem jo er rimelig kendte i forvejen, og det er også helt naturligt for Enhedslisten at rejse denne debat som optakt, kan man sige, til valgkampen omkring Amsterdamtraktaten, selv om der ikke er nogen som helst sammenhæng imellem denne debat, altså vores forhold til euroen, og afstemningen om Amsterdamtraktaten.

Hr. Kim Behnke beskriver så udmærket de risici, som ØMU-nationerne indgår i og lever i. Det er da fuldstændig korrekt, at det er et ambitiøst og risikofyldt projekt, disse nationer går ind i, men så meget mere prisværdigt mener jeg faktisk det er. Selv om vi tager vores forbehold, er vi stærkt afhængige af og godt tjent med, at de løber risikoen for os. Egoisme og dobbeltmoral er jo ikke sådan helt ukendte egenskaber i Danmark; dem øver vi os jævnlig i.

Danmarks forbehold i forhold til ØMU'ens tredje fase er stadig væk intakte, og det bakker Kristeligt Folkeparti op om. Det betyder ikke, at vi mener, at vi ikke er afhængige af en stabil valuta. Derfor er vi også tilfredse med den tilslutning, der er planlagt, eller som vi er på vej til, til det nye valutasamarbejde, ERM. Vi

ønsker også dér en ganske snæver udsvingsramme.

Valutakursusikkerhed er en hæmsko for en økonomisk udvikling, for økonomisk stabilitet og på lang sigt fuldstændig ødelæggende for strukturerne i samfundet. Vi behøver kun at tænke tilbage på Danmark i 1970'erne. Danmark ville have været godt tjent med i 1970'erne at have været medlem af det samarbejde, må man sige. Men de ønsker, der ligger til grund for et snævert valutasamarbejde, bygger jo også på erfaringerne længere tilbage, f.eks. i 1930'erne, hvor man ville have været godt tjent med at have haft nogle af de instrumenter, som man i dag har til at styre udviklingen.

Det er svært at forstå skrækken for en fast valutakurspolitik. Der er jo andre instrumenter end rentestigninger og devalueringer til at regulere udviklingen i nationerne med, og dem må vi selvfølgelig så blive bedre til at bruge. Man må nok sige, at det var sådan en slags dovenskab, at man forfaldt til den slags i 1970'erne.

Som før sagt ville Danmark have været godt tjent med at have været med i samarbejdet i 1970'erne; så ville vi have været nogle renteudgifter på finansloven kvit i de her år, tror jeg.

Skrækken for ens skatter, moms osv. kan jeg heller ikke helt forstå. Jeg ønsker selvfølgelig ikke, at vi skal være tvungne til at tilpasse os, men netop derfor har vi jo også taget vores forbehold. Det kan da godt ske, at det er praktisk og fornuftigt og nødvendigt, hvis man vil føre én slags politik, at vi tilpasser os på nogle områder, men hvis vi synes, det bliver for meget, og det medfører nogle skævheder i samfundet, har vi jo netop vores forbehold og er i stand til at stå af igen.

Der er meget at være bange for, og det skal man da også være. Man skal se de risici, der er. Men man skal også være realistisk. Danmark er ikke en i rummet frit svævende og uafhængig klode. Vi er på godt og ondt afhængige af omverdenen.

Vi håber, at regeringen vil leve op til den ambitiøse økonomiske politik, som man taler om, for en af priserne for at stå frit er, at vi er mere fornuftige og dygtigere end de andre.

Udmeldingerne om Euro-X-samarbejdet er altså tilfredsstillende i den henseende, at man bekræfter, at de fælles beslutninger stadig ligger andre steder, men man skal jo nok være en lille smule blåøjet, hvis man tror, at der alligevel ikke vil være et uformelt samarbejde, måske

nogle uformelle og uforpligtende samtaler, mellem Euro-X-deltagerne, som vil få indflydelse også på vores forhold. Men det er altså en af de priser, vi må betale for at have frihed på andre områder.

Vi stemmer imod hr. Keld Albrechtsens forslag til vedtagelse.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg vil indlede med at sige, at jeg synes, det er dejligt, at der er så bred politisk enighed om det, man kunne sige er definitionen på en sund økonomisk politik, nemlig lav inflation, lav rente, overskud, så vi kan få gælden bragt ned, og stabil valuta. Jeg synes, det er fantastisk godt, at så mange partier kan dele den type målsætninger.

Så er jeg helt bevidst om, at der er stor forskel på, hvad partierne mener er de rigtige midler, for at vi kan leve op til den målsætning.

Danmark skal ikke være med i ØMU'en. Det kræver en folkeafstemning, hvis den beslutning skal ændres, og jeg vil gerne benytte lejligheden her til at understrege, at regeringen ingen planer har om at iværksætte en sådan kampagne eller en ny folkeafstemning for at ændre vores forbehold.

Tværtimod har vi gjort os meget umage med at fastholde vores fire danske forbehold uændret i forhold til Amsterdamtraktaten. Derfor vil jeg godt understrege, at de, der nu har fulgt denne debat, må have noteret sig, at det er de partier i Folketinget – eller i hvert fald de fleste af dem – som går ud og anbefaler et nej til folkeafstemningen om Amsterdamtraktaten, der postulerer, at et nej vil ændre noget som helst i forhold til Danmarks forbehold over for ØMU'en eller ØMU'en som sådan. Dette passer ikke. Der er ingen sammenhæng imellem Amsterdamtraktaten, folkeafstemningen vedrørende Amsterdamtraktaten og så ØMU'en – endsige det danske forbehold med hensyn til ØMU'en.

Det er i virkeligheden meget, meget grov demagogi at tale imod bedre vidende, når f.eks. hr. Keld Albrechtsen står her indtil flere gange på Folketingets talerstol og påstår, at der er en sammenhæng imellem et ja eller nej til Amsterdamtraktaten og ØMU'en. Der er intet! Og jeg må bedrøve nejtilhængerne med, at et nej til Amsterdamtraktaten intet ændrer ved ØMU'en eller Danmarks forhold hertil.

Så skal jeg svare på et par spørgsmål og kommentere et par synspunkter. Hvilken hånd-

fæstning, som det udtrykkes af Enhedslistens ordfører, vil Danmark skulle underskrive, når vi forhandler et snævert bånd for den danske valuta? Af gode grunde er der ikke tale om en håndfæstning, vil jeg lige sige, der er tale om en gensidig aftale, og det bedste til at beskrive, hvad det handler om, er at henvise til det EMS-samarbejde, som har eksisteret, og som eksisterer i dag, som vi har kendt ganske godt, og som alle partier efter min opfattelse i og for sig har bakket op om i årenes løb.

Det er et samarbejde, der betyder, at man har gensidig forpligtelse over for hinanden. Hvis der bliver pres på den danske krone – dengang der gjorde det, så hævede Nationalbanken renten. Der blev intervereret fra de andre centralbankers side for at støtte den danske krone, og det er klart, at hvis vi fører en økonomisk politik i Danmark – det gælder også under EMS-samarbejdet – som bidrager til, at der skabes utroværdighed omkring dansk økonomi, den danske krone, således at der bliver salg af danske papirer, så den danske krone kommer i en krise, er der da ikke nogen, der vil interverere for den danske krone.

Det ville jeg da heller ikke selv være med til, hvis det var mig eller den danske regering eller den danske Nationalbank, der skulle interverere til fordel for andre. Hvis ikke de overholder de spilleregler, som handler om f.eks. at være parat til at bruge rentevåbenet, hvis ens valuta bliver sat under pres, jamen så kan man jo heller ikke have sådan en aftale. Så opløses sådan en aftale. Det var det, der skete i august 1993, da EMS-samarbejdet blev ændret.

Så spørger hr. Keld Albrechtsen til Euro-X-Rådet, om det er imod traktaten. Ikke på den måde, som det er nu, ikke i den form, det har fået nu. Der var tidligere i diskussionerne tale om eller ønske om fra f.eks. fransk side, at Euro-X skulle have en formel karakter, en formel kompetence, altså være et nyt, om jeg så må sige, organ i EU-samarbejdet. Det ville have været i strid med traktaten, og det blev godtgjort under forhandlingerne af EU's juridiske tjeneste, af Rådets juridiske tjeneste. Men det er lige så klart, at der ikke er nogen, der lever i demokratier, som sådan kan forhindre mennesker i at mødes og have det, man så kalder uformelle møder.

Jeg har været imod Euro-X-Rådet, også som et uformelt organ, men jeg må jo acceptere, at andre ministre ønsker at mødes uformelt, og til det kan jeg ikke sige andet end »nå«.

Men det, jeg kan gøre, er at sikre, at der ikke flyttes nogen kompetence fra de organer, der er de formelle og reelle beslutningsorganer, f.eks. det ministerråd, Økofinrådet, som de økonomiske ministre sidder i.

Der er ikke flyttet nogen kompetence nogen steder hen. Der er ikke sket andet, end at der er nogle ministre, der har tilkendegivet, at de agter at mødes i en klub, som de kalder Euro-X, indtil videre hedder den sådan, og så er der lavet den aftale, at hvis Euro-X-Rådet har temaer på dagsordenen, som har med andet end den fælles valuta at gøre, f.eks. generel økonomisk politik, beskæftigelsespolitik, skat-tespørgsmål osv., kan alle ministre, uanset om de er med på euroområdet, deltage. Det svarer til de uformelle ministerrådsmøder, som alle ministerråd jævnlig holder.

Der er blevet tilkendegivet en lang række meninger om afhængigheden eller ikkeafhængigheden, renten, Bundesbank, Den Europæiske Centralbanks kompetence og indflydelse osv. Jeg vil godt i den sammenhæng sige, at beskæftigelsespolitikken, som blev nævnt bl.a. af hr. Keld Albrechtsen, ikke som sådan er underlagt nogen overordnet kompetence i EU.

Det er en målsætning, som EU er fælles om, at man vil fremme beskæftigelsen, men alle de ting, som hører med til konkret beskæftigelsespolitik, ligger i den nationale kompetence. Det gør det også i Amsterdamtraktaten, så det er ikke flyttet, og det er jo det, som Tyskland har ment, når de har ønsket at nævne i beskæftigelsesafsnittet i Amsterdamtraktaten, at beskæftigelsespolitikken ligger inden for ØMU-området. Det er for at gøre det klart, at der ikke ligger et eller andet fælles økonomisk budget til at føre en fælles beskæftigelsespolitik i EU, og for samtidig at tilkendegive, hvilket jeg er enig i, at man ikke fører beskæftigelsespolitik med perspektiv ved at have høj inflation, høj rente, store underskud, der bringer gælden i vejret, og den slags ting. Det er det, der ligger i det.

Afhængigheden af en høj rente er normalt noget, der hæmmer beskæftigelsen. Derfor er alle lande interesseret i at have så lav en rente som muligt, så man får så omkostningslette investeringer som muligt.

Jeg vil godt sige lidt om afhængigheden af Bundesbank i dag, og jeg vil tage et eksempel. Den tyske genforening førte til, at der blev ført en meget lempelig finanspolitik og overført mange penge til Østtyskland. Der blev til gengæld ført en meget stram pengepolitik, dvs.

med en høj rente. Det gjorde D-marken stærkere end f.eks. den danske krone. Vi blev relativt svagere, hvilket betød, at vi blev nødt til at sætte den danske rente i vejret.

Det er de sammenhænge, der er, og det er de sammenhænge, som alle lande har lært af, og det er derfor, regeringen og andre EU-landes regeringer er dybt interesseret i, at vi opfører os på en sådan måde, at vi ikke eksporterer vores egne problemer til de andre lande, men fører en solidarisk økonomisk politik, således at vi alle sammen er enige om, hvad der er en sund politik, og så vi har det bedst mulige grundlag for at få en stigende beskæftigelse.

Så vil jeg sige til bl.a. hr. Holger K. Nielsen, der var inde på, at ØMU'en vil føre til en harmonisering af f.eks. skattepolitikken og socialpolitikken, at i de andre EU-lande er de fuldkomne uinteresserede i, hvor højt vores skatetryk er. De er fuldkomne uinteresserede i, om vi finansierer vores arbejdsmarkedssystem via bruttoskatten eller via andre instrumenter. De er fuldkomne uinteresserede i, om vi har et folkepensionssystem, som vi har indrettet det i Danmark. Det er helt vores eget anliggende. De er også ganske uinteresserede i, hvordan vores fordelingsprofil er i vores økonomiske politik, i vores skattepolitik osv.

Jeg har utrolig vanskeligt ved at forstå, at man kan tro, at ØMU'en i sig selv vil føre til, at der skal harmoniseres på den slags områder. Det, der sker, er, at vi er udsat for en international konkurrence, der gør, at danske virksomheder kan have større fordel af at placere sig i Malmø end i Danmark, fordi der er en lavere selskabsskat i Malmø, end der er i København. Det må vi forholde os til, og det har intet med ØMU'en at gøre.

Til allersidst skal jeg sige, at der, som vi nu har drøftet det her i dag, i begyndelsen af maj træffes nogle beslutninger, og vi kan jo vente og se, hvordan ØMU'en kommer til at fungere. Der vil gå nogle år, og vi kan se, om der er fordele eller ulemper ved det, men jeg tror, der vil gå adskillige år, inden vi får en diskussion i det danske samfund om, hvorvidt vi skal deltage, og det er jeg helt udmærket tilfreds med.

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren mente, at jeg ligefrem havde gjort mig skyldig i grov demagogi – det var jo ikke så lidt – ved at se en sammenhæng mellem udfaldet af folkeafstemningen om Amsterdam-trakten og eurodiskussionen.

Jeg påpegede bare det, som er en kendsgerning, at hvis det bliver et ja ved folkeafstemningen i maj, vil det naturligvis give flertallet her i Folketinget blod på tanden med hensyn til at gå videre for at få ophævet den danske undtagelse. Det er jo elementært.

Hvis det derimod bliver et nej, vil det tjene som en vaccination. Så har vi vaccineret de samme partier med en vaccine mod alle disse overvejelser, der dog i hvert fald kan holde et stykke tid. Sådan ser jeg sammenhængen.

Jeg tror, at ingen, der beskæftiger sig med en analyse af virkeligheden, vil kunne komme uden om den beskrivelse af årsagssammenhængen. Det er ikke en politisk betragtning, jeg her er kommet med, men kun en faktisk bedømmelse af, hvordan tingene er skruet sammen.

Jeg vil godt takke ministeren for svarene på de konkrete spørgsmål, som jeg stillede.

Jeg mener nu nok, at ministeren har et noget naivt forhold til den konstruktion med Euro-X-Rådet, som er blevet skruet sammen. Ministeren begrunder nu, hvorfor det, man har lavet, alligevel i hvert fald på det nærmeste skulle være i overensstemmelse med traktaten. Men det er en meget formel betragtning. Realiteten er stadig væk, at de sætter sig sammen i dette Euro-X-Råd og begynder at flytte tingene væk fra Ministerrådet.

Det er derfor, Enhedslisten har foreslået den løsning på problemet i det forslag til vedtagelse, som vi har fremlagt, nemlig at vi ikke er med i Euro-X-Rådet og til gengæld står fast på, at de ting, der er EU-sager, behandles i Ministerrådet. Det er en løsning, som regeringen ikke er enig i, men det er hvert fald vores bud på den del.

Så stillede jeg et spørgsmål om, hvad betingelserne bliver for et snævrere bånd i forhold til euroen, og ministeren siger nu, at hvis vi fører en utroværdig økonomisk politik, kan man ikke have en sådan aftale. Nej. Men jeg er bare lidt skuffet over, at vi i dag ikke har kunnet komme mere ind på det konkrete indhold af, hvad en sådan aftale kommer til at gå ud på, og jeg frygter det signal, som den socialdemokratiske ordfører gav, nemlig at det bliver noget, der skal forhandles bag lukkede døre i Folketingets Europaudvalg.

Det kan føre til, at der træffes beslutninger af vidtgående betydning for Danmark uden om en offentlig debat her i Folketingssalen, i medierne og ude omkring i befolkningen. Hvis det er tilfældet, synes jeg, det er en meget forkert måde

at gribe sagen an på, og derfor havde jeg håbet, at man ville have løftet sløret noget mere. Jeg kan i hvert fald sige, at Enhedslisten har tænkt sig at følge slagets gang tæt i Folketingets Europaudvalg, og vi forbeholder os naturligvis også ret til at rejse spørgsmål om det her i Folketingssalen undervejs, når det snerper til.

Så vil jeg slutte med at sige, at ministeren jo har gentaget sine økonomiske grunddoktriner f.eks. om rentepolitikken. Jeg vil blot gøre opmærksom på, at den rente, som vi har, og som man nu kalder en lav rente, i virkeligheden er en ganske høj rente, for vi har en ekstremt høj realrente, og det er jo realrenten, der er afgørende. Man kan, hvis man er nationaløkonom, sætte sig ned og regne ud, at hvis man øger inflationen en smule, kan man faktisk få en lavere realrente og dermed en samlet gunstige økonomisk situation.

Så disse doktriner, som knytter sig til ØMU'en, er ikke så enkle i virkelighedens verden, som regeringen ofte fremstiller det, og det, vi frygter, er naturligvis, at vi bliver bundet til én bestemt økonomisk tænkning, én bestemt model, der tidligere blev kaldt den monetaristiske teori, og som afskærer os fra en række handlemuligheder i fremtiden, som det ville være fornuftigt at bevare.

Men som sagt tak for debatten. Jeg ved så ikke, om ministeren opfatter det som et tilsagn – det er i hvert fald venligt ment – at Enhedslisten vil følge udviklingen på dette område meget nøje og også tage yderligere initiativer, når det er påkrævet.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg er glad for, at hr. Keld Albrechtsen nu gør det meget klart, hvordan han ser sammenhængen mellem Amsterdamtraktatafstemningen og ØMU'en og det danske forbehold. Det er altså et ræsonnement af en psykologisk karakter, om man så må sige, og jeg kan så svare igen, at hr. Keld Albrechtsen tager ganske fejl.

Regeringen har ingen planer om efter et ja til Amsterdamtraktaten at iværksætte noget, der kunne ligne en kampagne eller noget i den retning for at få en hurtig folkeafstemning om dansk deltagelse i ØMU'en. Det er grundliggende forkert.

Vælgerne skal huske én ting: at det er vælgerne selv, der sætter krydset både ved folkeafstemningen om Amsterdamtraktaten og ved måske en gang langt ude i fremtiden en afstemning om en eventuel deltagelse i ØMU'en. Det

er vælgerne selv, der afgør det, og det er to forskellige afstemninger.

Endelig skal jeg sige om Euro-X-Rådet og kommentarerne til mit svar: Jeg er for så vidt enig i de politiske realiteter, at hvis ministre mødes i en mindre kreds og sammen diskuterer nogle spørgsmål, afklarer de nogle holdninger og forbereder en beslutning, som så træffes formelt senere i et større forum, hvor alle er til stede. Det er derfor, jeg siger, at det er et godt eksempel på, at det også koster politisk indflydelse, når man har nogle i et samarbejde, der samarbejder tættere om noget, hvor andre ikke er med. Jeg skal understrege, at Danmark ikke er med i Euro-X-Rådet. Det er en misforståelse. Det er vi ikke, for vi er ikke medlem af euroen, men vi deltager jo i uformelle ministermøder i dag, og det vil vi også gøre fremover.

Aftalen om valutamarbejdet kan jeg ikke gøre nærmere rede for, men det bliver den samme type aftale som den, vi kender fra EMS-samarbejdet. Der er ikke noget hovskisnovski eller underligt fordækt omkring sådan nogle aftaler. Det er helt almindelige instrumenter, som er kendt i valutamarbejdet, som sådan en aftale vil indeholde.

Det, man kan diskutere, er, hvor snævert det bånd skal være, og det vil jo være en vurdering af, hvad der er mest hensigtsmæssigt i den givne situation. Den diskussion kan vi jo godt føre både om alle instrumenterne og om båndbredde, eller hvor snævert det skal være, og den kan vi føre i al åbenhed, fra nu af og indtil aftalen er indgået. Det er ikke noget, man behøver diskutere udelukkende bag lukkede døre.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Kun et kort og enkelt spørgsmål til slut. Ministeren sagde, at vi er ikke med i Euro-X-Rådet, men det er sådan, og sådan forstod jeg også det, der blev oplyst tidligere i debatten, at der kan opstå situationer, hvor Euro-X-Rådet indbyder de øvrige ministre til at deltage i diskussioner om ting, som er af fælles interesse, og som de har sat på dagsordenen, altså faktisk i EU-sammenhæng. Det vil sige, at man godt kan komme i den situation, at Danmark alligevel kommer ind og deltager i Euro-X-kredsen.

Her er det altså vores holdning, at det er bedre at sige: Den diskussion skal slet ikke foregå i Euro-X-Rådet, og hvis den foregår i Euro-X-Rådet, deltager vi ikke dér. Hvis nogle lande så lægger det, som de har snakket om, på

bordet i Ministerrådet, er sagen jo på dagsordenen i Ministerrådet, og så behandles den her efter reglerne i traktaten. Det vil efter vores opfattelse være en rigtigere løsning, og det er derfor, vores forslag til vedtagelse er formulert, som det er.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg forstår for så vidt godt hr. Keld Albrechtsens synspunkt, men jeg vil bare sige, at i den praktiske hverdag og i realiteten kan man ikke skille det på den måde, for lige så snart alle ministre er samlet, består forsamlingen af et forum af Euro-X-ministre og ministre, som ikke er med i Euro-X. Det sker ved uformelle økofinmøder, det sker ved formelle økofinmøder, så det er i praksis meget, meget svært at lave den adskillelse, som hr. Keld Albrechtsen taler om. Jeg vil nødig være i en situation, hvor jeg af egen fri vilje siger, at jeg ikke kommer til uformelle økofinmøder, hvor der i øvrigt, og det ved hr. Keld Albrechtsen, diskuteres temaer, som også behandles på de formelle økofinmøder.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

I forlængelse af hr. Keld Albrechtsens spørgsmål vil jeg gerne bede økonomiministeren bekræfte, at møderne i Euro-X-Rådet er uformelle møder. Der kan ikke træffes beslutninger, og derfor kan man deltage eller ikke deltage i dem, alt det man har lyst til. De formelle beslutninger bliver truffet blandt økofinministrene. Det vil jeg bare gerne bede ministeren at bekræfte.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Det vil jeg meget gerne bekræfte, og jeg kan endda udbygge med et eksempel, en parallelitet, om man så må sige. Det er velkendt i al offentlighed, at Frankrig og Tyskland indimellem har det, de kalder topmøder, og at de opfatter sig selv som nogle, der har en særlig forpligtelse eller nogle særlige ønsker, som de gerne vil drøfte med hinanden. Det gør de relativt jævnlig, og så sender de breve rundt til alle deres ministerkolleger. Det gør de på statsministerniveau, det gør de på det niveau, hvor jeg sidder, og på mange andre niveauer.

Det er uformelt, og der er ikke nogen i denne verden, der kan forbyde Tyskland og Frankrig at mødes og aftale at skrive et brev og sende det rundt til andre ministre. Man kan heller ikke

forhindre Tyskland og Frankrig i at invitere den engelske minister eller den hollandske minister eller måske alle ministrene med. Det er nøjagtig samme metode, Euro-X-Rådet benytter. Det er totalt uformelt, og der kan ikke flyttes nogen reelle kompetencer over.

Det er klart, at i et politisk forum, hvor man mødes på den måde, opstår der noget, men alle beslutninger og kompetencer ligger, hvor de er fastlagt i traktaten. Der er intet ændret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om forslaget til vedtagelse, der er fremsat af ordføreren for forespørgerne, hr. Keld Albrechtsen m.fl., blive foretaget i mødet i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 61: Forslag til lov om ændring af lov om forbud mod ophold i bestemte ejendomme. (Ophævelse af lovens revisionsbestemmelse). Af justitsministeren (Frank Jensen). (Fremsat 15/4 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Forslaget her går i al sin enkelhed ud på at ophæve revisionsbestemmelsen, hvilket betyder, at loven fremover vil gælde med det indhold, som den har i dag, bortset fra revisionsbestemmelsen.

Det er vi i Socialdemokratiet helt enige i, lige så vel som vi i efteråret 1996 var enige i, at der var behov for at få etableret denne lov, som havde det klare formål at bidrage til at mindske risikoen for alvorlig personskade i forbindelse med den rockerkrig, som vi desværre i en længerevarende periode har set versere, en rockerkrig, som bl.a. har medført angreb på rockerborge i tæt bebyggede boligområder og under anvendelse af meget alvorlige våben.

Vi er i Socialdemokratiet ikke et øjeblik i tvivl om, at vi med den lov, som vi vedtog i efteråret